

MAATALOUSTUOTTAJAIN ETELÄ-SAVON
LIITTO
MTK-ETELÄ-SAVO RY.

TOIMINTAKERTOMUS

2016

7.4.2017

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan katsaus vuoteen 2016.....	3
Toiminnan tarkoitus.....	4
Johtokunta, valiokunnat ja toimihenkilöt.....	5
Jäsenet.....	6
Elinkeinot.....	6
Maaseudun ja maatalouden kehittäminen.....	8
Vuoden 2016 toimintaa.....	10
Edustukset MTK:n valiokunnissa ja jaostoissa vuonna 2016.....	11
Liiton osallistuminen maakunnallisiin toimielimiin ja hankkeisiin.....	12
Kannanotot, kirjelmät ja tiedotteet.....	13
Maakunnallinen edunvalvonta.....	14
Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta.....	22
Maatalouden erityiskysymyksiä.....	25
Sosiaalipolitiikka.....	30
Maaseutuyrittäjyys.....	32
Maaseutunuorten toiminta.....	32
Jäsenedut.....	34
Liiton kokoukset.....	35
Liiton talous.....	35
Arvio talouden tulevasta kehityksestä.....	37
Katsaus tulevaan.....	39
MTK-Etelä-Savon luottamushenkilöt.....	41

TAPAHTUMIEN VUOSI - PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2016

Juha Paajanen, MTK-Etelä-Savon johtokunnan puheenjohtaja vuonna 2016, Punkaharju

Jälleen on yksi vuosi talonpojan edunvalvontaa takanapäin. Vuosi 2016 oli järjestömme kannalta näkyvä ja tapahtumarikas. Vielä kerran on mainittava noin vuosi sitten järjestetty viljelijöiden traktorimarssi Senaatintorille. Tapahtuma oli hieno osoitus viljelijöiden ja järjestön yhteistyöstä mittavissakin toimissa.

Traktorimarssille saatiin kuluttajien tuki, keskeisten poliitikkojen huomio ja jopa median kansainvälistä positiivista huomiota. Viljelijöille tärkeitä euroja tapahtuman on arvioitu tuoneen 50-100 miljoonaa euroa, laskentatavasta riippuen. Kiitokset vielä kerran marssille osallistuneille eteläsavolaisille kollegoille, etenkin konkreettisesti traktorilla marssineille!

Maatilojen tulonmuodostus koostuu monista eri lähteistä etenkin täällä Etelä-Savossa. Meillä maatalouden markkinatulo, maatalouden tuet, liitännäiselinkeinojen tulot ja metsätulot ovat kaikki merkittävässä roolissa sektorimme kokonaisrahavirroista.

Tukien osuus tulonmuodostuksessa tulee alenemaan tulevaisuudessa, joten meidän on keskityttävä yhä enemmän markkinaedunvalvontaan ja kuluttajatyöhön. Lainsäädäntöön ja kilpailuviranomaisten kautta vaikuttaminen eivät toistaiseksi ole tuottaneet toivottua tulosta viljelijän saamaan osuuteen ruokamarkkinoiden kokonaistulosta. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitys meille akuutista ongelmasta oli täysin hampaaton viljelijän näkökulmasta.

Kuluttajatyössä täytyy mainita MTK:n maaseutunuorten aktiivisuus maakunnassamme. Nuoret ovat tehneet näkyviä kampanjoita kauppakeskuksissa positiivisessa hengessä ja ovat toiminnallaan varmasti saaneet kuluttajat ajattelemaan suomalaisen ruuantuotannon kokonaisuutta myös suomalaisen viljelijän näkökulmasta. Ruuan alkuperämerkintöjen selkeys ja yksinkertaisuus ovat kannaltamme ratkaiseva asia nyt ja tulevaisuudessa. Jokainen meistä voi vaikuttaa tähän asiaan kysymällä kaupoissa ja ravintoloissa napakasti ruuan alkuperää ja tekemällä sen jälkeen oikeat johtopäätökset valinnoissaan.

Viljelijöiden tuntoja kuohuttaa edelleen myös erään osuustoiminnallisen kauppaliikkeen ruuan arvostusta laskeva toimintapolitiikka. Tämä on asia, johon etenkin ko. kaupan luottamushenkilöiden tulisi suoraselkäisesti puuttua. Luottamushenkilöiden tulisi kantaa yhteiskunnallista vastuuta elintarvikeketjun toimivuudesta hieinan laajemmasta näkökulmasta. Omaan napaan tuijottelu ei ole missään tuottanut parasta tulosta pitkällä aikavälillä.

Viljelijöiden vuoden 2016 tilinpäätökset ovat maakunnassa osoittaneet jo elpymisen merkkejä, mikä on sinänsä positiivista. Talouden pohja on todennäköisesti jo koettu. Meidän täytyy kuitenkin muistaa, että vuodelle 2016 kohdistuu kolmelle eri vuodelle kuuluvia tukia, korvausinvestoinnit ovat aivan liian alhaisella tasolla ja oman työn määrä on paikoin kasvanut tiloilla kestävämmälle tasolle.

Taloudellinen tilanteemme ei ole siis vielä kestävällä pohjalla, etenkin maksuvalmiuden osalta. Tilanteeseen on apuja saatavilla mm. neuvonnan kautta ProAgrialta Neuvo 2020 -hankkeen kautta.

Liittomme oma taloudellinen ja toiminnallinen tilanne on kuvattu hyvin tässä toimintakertomuksessa. Tulevassa maakuntauudistuksessa maakunnallisen edunvalvonnan rooli tulee kasvamaan, joten meidän tulee arvioida eteläsavolaisen edunvalvonnan tulevaisuutta vakavasti niin talouden kuin resurssien osalta. Toivon, että jäsenet ja etenkin luottamushenkilöt ottavat kantaa tähän asiaan.

Vuoden 2016 lopulla aloimmekin jo valmistautua MTK:n 100 -vuotisen taipaleen juhlistamiseen. Teemana vuodelle 2017 on hienosti ammattiylpeys, joka on varmasti kannatellut suomalaista talonpoikaa aina vaikeiden aikojen ja tilanteiden yli. Lisäksi teemaan kuuluu Syödään yhdessä –slogan, joka on hyvä muistaa tämän hektisen yhteiskunnan sosiaalisena ja rauhoittavana elementtinä. ”Pääelinkeino” meillä kaikilla on kuitenkin loppujen lopuksi syöminen!

Juha Paajanen
Puheenjohtaja
MTK Etelä-Savo
0400 659 725
juha.paajanen@mtk.fi

TOIMINNAN TARKOITUS

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry, toimii jäsenistönsä taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja edistämiseksi. Tärkeimpänä tavoitteena on toimia vahvasti maakunnallisella tasolla maa- ja metsätalouden sekä maaseutuyrittäjyyden tuotantomahdollisuuksien ja yrittäjien toimeentulon kehittämiseksi. Samalla vaikutetaan maaseudun yleisiin asumisen ja elämisen edellytyksiin. Muita keskeisiä tavoitteita ovat vaikuttaminen kotimaiseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon tuomalla esille eteläsavolaisittain tärkeitä tekijöitä.

Vaikka päätöksenteko sekä niihin vaikuttaminen useilla politiikan lohkoilla on siirtynyt entistä kauemmaksi jäsentiloista, ei edunvalvonnan tarpeiden muodostuminen ole muuttunut aiemmasta. Edunvalvonnan tarve lähtee edelleen jäsenten tarpeista, jolloin edunvalvonnan tulee olla nykyisenkaltaisessa MTK:n organisaatiossa katkeamaton ketju jäsentilasta yhdistyksen ja liiton kautta keskusliittoon. Edunvalvonnan keskeinen lähtökohta on, että sen tarpeet muodostuvat ja vaikutukset realisoituvat jäsentiloilla.

Maaseudun elinkeinotoiminnan harjoittamiseen ja maaseudulla asumiseen vaikuttavia päätöksiä tehdään valtakunnan ja EU-tason lisäksi edelleen paljon myös kunta- ja maakuntatasolla. Maakuntien rooli tulee jatkossa olemaan entistä tärkeämmässä roolissa. Näillä tasoilla vaikutetaan sekä valtakunnallisen lainsäädännön ja ohjelmien laatimiseen tuomalla esille alueellisia erityispiirteitä ja tarpeita, että niiden alueelliseen toteuttamiseen, tulkintaan ja soveltamiseen. Tässä tehtävässä on merkittävä rooli niin yhdistyksillä kuin liitolla.

Alueilla sijaitsevat ELY –keskukset, Aluehallintovirastot, maakuntaliitot, kunnat, yrittäjä- ja ammattijärjestöt, osuuskunnat, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, maaseutukeskukset ja metsäkeskus sekä maatilataloutta lähellä olevat muut viranomaistahot (verottaja, maanmittaus yms.) ja kaupalliset toimijat ovat liittojen keskeisiä yhteistyökumppaneita, mutta myös edunvalvonnan kohteita.

MTK-yhdistysten vastinparina toimivat erityisesti kunnat, mutta myös monet liittotason yhteistyökumppanit paikallisen toimintansa kautta. Liitot ovat myös keskeinen toimija tukemaan ja ohjaamaan yhdistysten toimintaa. Paikallinen MTK-yhdistys on järjestön tärkein kontakti jäseneneen.

Elintarvike- ja metsäteollisuusyritysten markkinat ovat kansainvälistyneet, jolloin yritysten toimintaa ohjataan entistä enemmän valtakunnallisella tai kansainvälisellä tasolla. Kaupan ketjut ja ostajaryitykset toimivat myös yhä valtakunnallisemmin ja kansainvälisemmin. Harvan yrityksen markkinoita johdetaan maakunnallisesti. Maakunnallinen näkökulma tulee esiin raaka-aineiden hankintojen ohjailussa. Puuraaka-aineen hankinnan markkinat ovat vähintäänkin Itämeren altaan suuruiset.

Kasvava rooli on paikallisilla lyhyen toimitusketjun markkinoilla. Näillä markkinoilla maatalousyrittäjä markkinoi ja usein myös jalostaa itse oman tilansa tuotteet joko suoraan paikallisille kauppoille tai myy ne omilla kauppapaikoillaan. Nämä markkinat luovat tervetulleeseen vaihtoehdon kauppaketjujen ketjuohjatuille myyntikanaville. Järjestön tehtävä on omalta osaltaan tukea kaikkia niitä toimintamuotoja, joilla jäsenten on mahdollista saada korkeampaa tuottajahintaa. Tämä pätee niin valtakunnallisiin kuin paikallisiin markkinoihin.

Toimintasuunnitelma 2017

VIHREÄÄ KASVUA JA MENESTYSTÄ MAALLE!

Jäsenet ja järjestö yhdessä varmistavat maaseutuelinkeinojen kannattavuuden ja arvostuksen. Vahva ja yhtenäinen järjestö on merkittävä ja aktiivinen markkina- ja yhteiskuntavaikuttaja.

Otamme biotalouden kasvusta täyden hyödyn jäsenillemme!

- vahvistamme biotalouden perustana olevaa, yksityisen viljelijän ja metsänomistajan maaomaisuutta koskevaa omistusoikeuden suojaa
- osallistumme jäsentemme elinkeinoja edistäviin kehittämishankkeisiin
- toteutamme valtakunnallisia toimenpiteitä liitto- ja yhdistystasolla
- viestimme jäsentemme asemasta ja roolista maaseudulta lähtevissä tuote- ja arvoketjuissa
- vaadimme maaseutuvaikutusten (biotalousvaikutusten) arvioinnin sisällyttämistä alueellisiin hankkeisiin, suunnitelmiin ja kaavoihin
- puramme maaseudun elinvoimaa haittaavia ja hidastavia normeja ja hallintoa
- valvomme jäsentemme etuja maakuntahallintoa uudistettaessa.

Parannamme jäsentemme asemaa markkinoilla!

- vahvistamme markkinavaikuttamista ja vaikutamme kotimaisten luonnonvarojen hyödyntämiseen pohjautuvien tuotteiden kysyntään, tuotteista saatavaan hintaan ja tuotantokustannuksiin
- tiedotamme siitä, mikä on tuottajan osuus elintarvikkeiden kuluttajahinnoissa
- tuomme esille kotimaisen tuotannon vastuullisuutta
- korostamme elintarvikkeiden alkuperää, jotta kotimainen tuote erottuu tuontituotteista
- vaikutamme elintarvikkeiden reilujen kauppatapojen ja sopimuskäytäntöjen luomiseksi
- edistämme lyhyiden toimitusketjujen kehittymistä tuottajilta suoraan kuluttajille
- tarjoamme yhdistysten käyttöön materiaalia kuluttaja- ja kuntapäätävävaikuttamiseen.

Vaadimme parempaa poliittista päätöksentekoa ja lainsäädäntöä!

- vaikutamme kansanedustajiin, jotta eduskunnan ja hallituksen päätöksissä otetaan huomioon eteläsavolaiset erityispiirteet
- vaikutamme maatalouspolitiikkaan maatalouden jatkuvuuden turvaamiseksi Etelä-Savossa
- vaikutamme EU- ja kansalliseen politiikkaan siten, että niillä parannetaan maatalouden kannattavuutta ja edistetään maaseudun yrittäjyyttä, yhteisöllisyyttä ja palvelujen saatavuutta
- teemme yhteistyötä alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa, jotta maaseudun yrittäjien ja asukkaiden saamat palvelut kannustavat ja edesauttavat maaseudulla yrittämistä ja asumista
- kannustamme jäseniä asettumaan ehdokkaaksi ja aktiivisesti äänestämään kuntavaaleissa.

Vahvistamme järjestön toimintaa jäsentemme edunvalvojana!

- huolehdimme yhdistysten ja liiton taloudellisesta asemasta edunvalvonnan tason ja toiminnallisen aseman ylläpitämiseksi
- arvioimme edunvalvonnan rakenne- ja toimintamalleja toiminnan tason parantamiseksi
- lisäämme yhteistyötä muiden MTK-liittojen välillä
- kehitämme luottamushenkilöihin perustuvaa valiokuntatoimintaa
- vahvistamme luottamus- ja toimihenkilöiden osaamista
- lisäämme viestintää jäsenille järjestön toiminnasta
- parannamme nuorten osallistumismahdollisuuksia järjestön toimintaan.

Juhlistamme MTK-Etelä-Savon 100-vuotista historiaa

- toteuttamalla liiton 100-vuotishistoriateoksen
- juhlimalla yhdessä jäsenten ja yhteistyötohojen kanssa lauantaina 25.11.2017.

JOHTOKUNTA, VALIOKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT**Liiton johtokunta ja kokoukset vuonna 2016**

		7.1.	4.2.	29.6.	19.9.	8.11.
Juha Paajanen, pj	Punkaharju	x	x	x	x	x
Mervi Kervinen, vpj.	Heinävesi	x	x	x	x	x
Erkki Aholainen	Joroinen	x	-	-	-	x
Hannu Auvinen	Sulkava	x	x	x	x	x
Pasi Häkkinen	Mikkeli	-	x	x	-	-
Juha Liukkonen	Kangasniemi	x	x	-	x	x
Jukka Nousiainen	Kerimäki	x	x	x	x	x
Taneli Pajunen, nuorten edustaja	Mikkeli	x	x	-	x	-
Jouni Paunonen	Juva	x	x	x	x	x
Marko Piispanen	Ristiina	x	-	x	-	-
Anna Siiriäinen	Hirvensalmi	x	-	x	-	x
Virpi Valkonen	Rantasalmi	x	x	x	x	-
Jukka Leikkonen, valtuuskunta	Mäntyharju	-	x	x	-	-
Otto Makkonen, valtuuskunta	Savonranta	-	-	-	x	-
Antti Vauhkonen, maas.nuorten pj.	Mikkeli	x	x	-	x	-

Tilintarkastajat ja toiminnantarkastajat:

	varsinainen	vara
Tilintarkastajat	Aki Rusanen, HT, JHT	Ulla-Maija Tuomela, HT, JHT
Toiminnantarkastaja	Kari Pitkälä, agronomi	Ilpo Kiema, maanviljelijä

Valiokunnat:

Työvaliokunta	Ei kokoontunut				
-Juha Paajanen, Mervi Kervinen, Jukka Nousiainen					
Maitovaliokunta	14.3.	13.8.			
-Juha Paajanen, Anne Nykänen					
Lihavaliokunta	19.2.	13.10.			
-Jukka Nousiainen, Paavo Sävilammi, Otto Makkonen					
Ympäristö- ja maapoliittinen valiok. Ei kokoontunut					
-Petri Pekonen, Juha Liukkonen					
Maaseutuyrittäjävaliokunta	27.1.				
-Pasi Häkkinen, Kimmo Ihalainen					
Luomuvaiokunta	17.3.	17.11.			
-Sanna Hämäläinen, Mervi Kervinen					
Sosiaalivaiokunta	10.2.	4.10.			
-Virpi Valkonen, Taneli Pajunen, Leena Hämäläinen					
Maaseutunuorten valiokunta	14.1.	23.1.	12.3.	15.8.	29.8. 26.9.
-Noora Ruuth, Antti Vauhkonen, Joonas Vauhkonen, Hanna Lokonen, Satu Naukkarinen, Otto Makkonen, Taneli Pajunen, Johanna Miettinen					
Viljakasvivaliokunta	26.1.	6.10.			
-Yrjö Ehrnrooth, Jukka Kohvakka					
Kuluttajatyöryhmä	3.2.	29.11.			
-Anna Siiriäinen, Jukka Leikkonen					
Verovaliokunta	9.5.	21.10.			
-Juha Paajanen, Vesa Kekkonen					
Etelä-Savon metsävaliokunta	18.3.	11.10.	16.12.		
-Juha Paajanen, Mervi Kervinen, Jukka Nousiainen					

Toimihenkilöt:

Vesa Kallio	toiminnanjohtaja	1.10.1999 alkaen
Saila Paananen	toimistosihtööri	1.4.2016 saakka
Niina Mäntyniemi	maaseutunuorten asiamies	1.1. – 31.12.2016, osa-aikainen 3 kk

JÄSENET

Vuonna 2016 liiton jäsenistö koostui 21:sta maataloustuottajayhdistyksestä sekä kuudesta yhteisöjäsenestä. Yhteisöjäseninä ovat liiton alueella toimivat osuustoiminnalliset maito- ja liha-alan yritykset sekä LähiTapiola ja ProAgria Etelä-Savo. Liiton alueen yhdistyksissä oli 31.12.2016 yhteensä 3 266 jäsentilaa (2015: 3 322) ja kokonaisjäsenmäärä oli 7 563 jäsentä (2015: 7 969).

ELINKEINOT

Etelä-Savo on Suomen maaseutuvaltaisinta aluetta. Alla olevissa taulukoissa esitettyjen myyntitulolaskelmien (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy) lähtökohtana ovat kunkin tuotteen tuotantomäärät sekä maksetut tuottajahinnat. Tuottajatilustusten yhteydessä maksetut tuet (maidon tuotantotuki) eivät sisälly myyntituloihin. Laskelmat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Tilastolähteinä on käytetty sekä julkisia että Elintarviketiedon itse keräämiä tilastoja. Maatalouden tilastot ovat pääsääntöisesti Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja metsätilastot Metsäntutkimuslaitoksen keräämiä tilastoja. Sivuvuosi- ja tilastot lasketaan Tilastokeskuksesta saatavaan aineistoon perustuvana (Maatalouden tulo- ja verotilasto).

Maitotulot

- tuottajahintainen meijerimaitotulo
- meijerien laatulisät ja jälkitilit

Teurastulot (naudan-, sian-, siipikarjan-, lampaan- ja hevosen liha)

- tuottajahintainen teurastulo
- teurastamojen jälkitilit

Kananmunatulot

- tuottajahintainen myyntitulot (pakkaamot ja suoramyynnit)
- pakkaamoiden jälkilit

Viljatulot

- kaupan kautta kulkeva vilja
- tuottajahintainen myyntitulo

Muut kasvinviljelytulot (öljykasvit, peruna, sokerijuurikas, herne, avomaavihannekset sekä puutarhamarjat ja hedelmät)

- tuottajahintainen myyntitulo

Tulotuki (=maatalouden kansallinen ja EU:n maksama tuki; ei sis. kasvihuonetuotannon tukia)

- EU-tuet (CAP, LFA, ympäristötuki ja muut EU-tuet)
- Kansalliset tuet (pohjoinen tuki, Etelä-Suomen kansallinen tuki, kasvinviljelyn kansallinen tuki, perunantuotannon tuki, siementuotannon tuet, satovahinkokorvaukset, muut kansalliset tulotuet)

Metsätulot

- yksityismetsänomistajien metsänmyyntitulot (kantorahat ja hankintakauppojen työtulo)

Sivuansiot

- aktiivitulojen viljelijöiden ja puolison veronalaiset työtulot, tulonsiirrot ja muut tulot

Maatilojen tulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy).

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tiloja		3 192	3 169	3 089	2 949	3 026	2 915	2 904	2 847	2 700
Myyntitulot	milj. €	79,34	87,08	78,37	77,95	82,23	83,31	87,83	88,77	80,48
	%	27	30	30	28	29	30	30	31	29
Tulotuet	milj. €	64,24	65,48	66,52	67,47	65,19	65,84	63,14	64,95	54,24
	%	22	23	26	24	23	24	22	23	20
Metsätulot	milj. €	87,00	62,75	39,49	63,84	62,24	53,42	64,49	63,86	67,08
	%	30	22	15	23	22	19	22	22	24
Sivuans/liitännäiset	milj. €	59,94	74,75	74,81	71,41	73,33	75,43	77,5	70,75	73,57
	%	21	26	29	25	26	27	26	25	27
Yhteensä	milj. €	290,51	290,16	259,09	280,67	282,99	277,99	292,99	288,33	275,37

Maatalouden myyntitulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy).

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Maito	milj. €	46,62	52,71	46,55	46,64	50,29	50,33	52,31	52,21	45,17
	%	59	61	60	60	61	60	60	59	56
	tiloja	884	800	722	686	643	587	558	516	495
Naudanliha	milj. €	10,90	10,72	11,23	10,54	11,35	11,86	13,39	13,00	12,24
	%	14	12	15	14	14	14	15	15	15
	tiloja	331	327	306	292	283	264	247	236	229
Sianliha	milj. €	4,08	4,60	3,44	3,01	2,37	2,36	2,67	2,07	1,96
	%	5	5	4	4	3	3	3	2	2
	tiloja	60	56	54	46	39	35	35	29	27
Muu liha	milj. €	2,48	0,17	0,06	0,04	0,05	0,18	0,18	0,18	0,21
	%	3	0	0	0	0	0	0	0	0
	tiloja	172	174	165	172	170	171	170	168	149
Kananmunat	milj. €	0,23	0,63	0,89	2,13	2,91	2,11	2,23	2,57	3,50
	%	0	1	1	3	4	3	3	3	4
	tiloja	9	10	14	11	10	8	8	8	7
Viljat	milj. €	3,20	3,55	1,97	4,23	3,57	4,48	3,68	3,34	2,78
	%	4	4	3	5	4	5	4	4	3
	tiloja	717	736	711	709	698	682	700	679	650
Muut kasvit	milj. €	11,82	14,06	13,30	11,35	11,69	11,98	13,36	15,39	14,63
	%	15	16	17	15	14	14	15	17	18
	tiloja	1 019	955	953	1 033	1 080	1 020	1 122	1 151	1 089

Pellon käyttö, ha (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy).

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Syysvehnä	15	5	40	71	96	89	85	65	170	96
Kevätvehnä	1 425	1 638	1 346	1 404	1 548	1 658	1 572	2 060	1 847	1 735
Ruis	594	473	437	525	558	467	435	619	734	613
Ohra	10 787	12 070	11 846	9 802	9 701	9 757	10 610	10 457	10 383	9 716
Kaura	11 695	11 662	10 935	9 121	9 500	9 815	10 146	9 374	9 237	8 617
Seosviljat	1 087	949	1 275	1 310	1 474	1 805	2 070	2 202	2 239	2 467
Muut viljat	175	111	122	87	133	121	151	122	1 209	1 254
Rypsi, rapsi	271	405	645	1 164	937	852	826	680	851	761
Peruna	499	454	453	399	406	360	356	332	314	326
Sokerijuurikas	97	24	36	30	36	31	42	-	-	1
Herne	35	37	44	41	24	19	20	28	333	375
Nurmet yhteensä	34 162	33 531	32 742	33 160	34 322	33 970	33 429	33 127	33 496	35 196
Puutarhakasvit	1 317	1 304	1 298	1 289	1 359	1 353	1 387	1 353	1 368	1 473
Muut kasvit	2 171	1 638	2 395	1 666	1 735	-	2 075	1 565	277	1 232
Ruokohelpi	1 530	1 580	1 561	1 359	1 161	593	396	308	290	300
Kesanto ja hoidettu viljelemätön pelto	7 921	7 461	9 118	10 910	10 573	11 154	11 400	11 867	8 966	8 391
Monivuotiset nurmet ja niityt (yli 5 v)	1 073	1 012	957	912	993	953	1 046	949	2 119	2 049
Käyt. maat.maa	74 852	74 354	75 254	74 836	74 554	74 531	75 232	75 109	74 920	74 955

MAASEUDUN JA MAATALOUDEN KEHITTÄMINEN

Lähde: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 vuoden 2016 kertomus, Etelä-Savon ELY-keskus.

Maatalouden investointiavustuksia myönnettiin kertomusvuonna 55 kpl 49 maatilalle (vastaavat luvut edellisvuodelta 21 myönnteistä päätöstä 19 tilalle). Maatalouden investointiavustus oli yhteensä 2,15 milj. euroa ja lainarahoitus 2,58 milj. euroa. Investointituki oli tilaa kohti keskimäärin 43 800 euroa ja lainarahoitus 52 700 euroa. Avustus oli keskimäärin edellisvuotta pienempi, mutta korkotuetun lainan määrä merkittävästi suurempi. Myös avustus ja laina yhteensä keskimäärin tilaa kohti (96 500 €) oli edellisvuotta suurempi (82 000 €). Yli kolmannes tiloista oli hakenut korkotukea, mikä on suhteessa hieman enemmän kuin edellisvuotena. Näin ollen rahoituksen painottumisen mukaan investointien koko näyttäisi kasvaneen edellisvuodesta, mutta tarkasteltaessa hyväksytyjä kustannuksia tilaa kohti, investointien koko on kuitenkin hieman pienentynyt.

Lypsykarjanavetoihin liittyviä merkittävämpiä investointeja oli 11 kpl, joista uusia rakennuksia on 4-5 tilalla ja loput peruskorjaus- ja/tai laajennusinvestointeja. Lypsylehmien pakkamäärät ovat kasvaneet yhteensä noin 150 paikalla ja enimmillään vajaan 50 paikkaa investointia kohti. Näin ollen lypsyrobotin koon laajennuksia ei tukihakemuksissa ollut lainkaan. Lihautojen tuotannossa oli yksi lypsykarjanavetan remontointi noin 100 paikkaiseksi lihanautakasvattamoksi.

Puutarhainvestoinneissa oli yksi uusi kasvihuone, jonka myötä tilan lasinalaisviljely kasvoi viidellä aarilla, sekä 3 kpl kasvutunneli-investointeja, joilla tuetaan useimmiten varsinaista kasvihuonetuotantoa.

Energiainvestoinneista oli 4 kpl aurinkosähköjärjestelmiä, joista yksi oli poikkeuksellisen suuri investointi kasvihuoneyritykseen. Aurinkopaneeli-investointeihin liittyvät tukikyselyt ovat yleensäkin lisääntymässä. Sitä vastoin perinteisiä lämpöenergiainvestointeja kuten hakelämpövoimalat ei ollut vuoden 2016 hakemuksissa lainkaan.

Nuorten viljelijöiden aloitustukimyöntöjä oli 9 kpl (edellisvuonna 3 kpl), joita vastaava tuki oli 0,3 milj. euroa ja korkotukilainan määrä 1,35 milj. euroa. Korkotukilainan määrä sitä hakenutta tilaa kohti oli 169 000 euroa, mikä on hieman enemmän kuin edellisvuonna. Tilanostoihin käytetyt kauppasummat jakaantuivat seuraavasti: 5 kpl oli alle 0,25 €, 3 kpl 0,25-0,75 milj. € ja yksi yli 1 milj. euroa. Jatkavien tilojen koko lienee lievässä kasvussa, mutta joukossa on peltoalaltaan pienempiäkin tiloja, kuten esimerkiksi aloitustukeen riittävän yrittäjätulon tuottavia puutarhatiloja.

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille, neuvojille ja eu-tukiaavustajille järjestettiin yhdessä *Maaseutu ICT* hankkeen kanssa viljelijätukiin liittyvä koulutustilaisuus huhtikuussa. Saman sisältöisellä ohjelmalla koulutettiin myös viljelijöitä kolmessa tukihakukoulutuksessa huhtikuun loppupuolella sekä yhdessä luonnonmukaiseen viljelyyn liittyvässä info -tilaisuudessa. Näissä kevään viljelijätukiin liittyvissä tilaisuuksissa oli noin 300 osallistujaa.

Kuntien YTA –alueet järjestivät alueillaan myös omia tukikoulutustilaisuuksiaan. Lisäksi Etelä-Savon ELY-keskus oli mukana ympäristökorvauksen vaatimuksena olevan yhden päivän ympäristökoulutuksen neljässä tilaisuudessa Juvalla, Mikkelissä, Pieksämäellä ja Savonlinnassa.

Ympäristökorvaukseen oli vuonna 2016 sitoutunut 2 056 tilaa Etelä-Savon 2 601 tukea hakeneesta tilasta eli ympäristökorvaukseen oli sitoutunut 79 % tiloista, mutta käytössä olevasta maatalousmaasta oli ympäristökorvauksen piirissä 90,2 %.

Luomutuotantoa oli vuonna 2016 yhteensä 260 tilalla ja 10 438 peltohehtaarella. Luomutuotannon osuus alueen peltoalasta oli 14,5 % eli suurta lisäystä vuoteen 2015 verrattuna ei tapahtunut (14,3 %). Sen sijaan tiloilla tehtiin sukupolvenvaihdoksia, mikä osaltaan antoi positiivisen signaalin toiminnan jatkuvuudesta. Kokonaan uusia luomutoimijoita aloitti kertomusvuonna 9 kpl. Lisäksi yksi kasvinviljelyyn erikoistunut luomutila muutti myös kotieläimet luomuun. Luomutilojen keskipeltopinta-ala oli kertomusvuonna 40,1 ha, mikä on kasvanut aikaisemmalta vuodelta reilun hehtaarin. Luonnonmukaista tuotantoa koskevia viisivuotisia sitoumuksia oli 231 tilalla ja sitoumuksista maksettiin vuonna 2016 kaikkiaan 2,11 milj.€.

Ei-tuotannollisia investointeja tehdään sekä kosteikon perustamisesta että perinnebiotoopin alkuraivaamisesta ja aitaamisesta. Vuonna 2016 päästiin huhtikuun lopulla tekemään vuoden 2015 päätöksiä. Myönteisen päätöksen sai viisi kosteikkoinvestointia ja 16 perinnebiotooppien alkuraivausta ja aitaamista. Näihin käytettiin yhteensä 166 500 euroa tukirahoitusta.

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 mukaisen Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmän neuvontatapahtumien ennakoilmoituksia tuli Etelä-Savon ELY-keskukseen kertomusvuonna 540 kpl. Yhteensä Neuvo 2020 ennakoilmoituksia tuli vuosina 2015 ja 2016 1 340 kpl. Etelä-Savon ELY-keskus maksoi Neuvo 2020 maksuhakemusten perusteella vuonna 2016 korvauksia yhteensä 0,21 milj.€.

Neuvonjärjestö sekä yksityiset neuvojat, mm. eläinlääkärit, tekivät maatilayrityksiin neuvontakäyntejä yhteensä 27 eri aihealueeseen liittyen. Niistä suosituimpia olivat: Ympäristökorvauksen (toimenpiteiden muuttaminen), luonnonmukaisen tuotannon, eläintenhyvinvointikorvauksen, eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin sekä biologisen monimuotoisuuden ehtoihin ja ohjeistukseen liittyvät neuvontakäynnit. Edellä luetellut aihealueet edustavat noin 60 prosenttia kaikista neuvontakäynneistä.

Maaseudun yritysrahoitusta myönnettiin vuonna 2016 yhteensä 2,3 milj.€ 32 yritykselle. Näistä uuden liiketoiminnan aloittamiseen perustamistukea 5 yritykselle yhteensä 114 000 €. Investointihankkeisiin myönnettiin rahoitusta 27 yritykselle yhteensä 2,2 milj. euroa. Näillä hankkeilla yritykset tavoittelevat 8,7 milj. euron liikevaihdon kasvua ja 57 uutta työpaikkaa Etelä-Savoon. Hankkeista eniten kohdistui matkailu- ja elintarvikesektorille. Yritystukiin on laskettu mukaan myös yritysryhmien kehittämishankkeisiin myönnetty rahoitus, joka lasketaan hankkeissa mukana oleville yrityksille de minimis-tueksi.

Etelä-Savon kolme Leader-ryhmää (*Veej'jakaja ry, Rajupusu Leader ry ja Piällysmies ry*) ovat omalla alueellaan olleet mukana maaseudun kehittämisessä. Toimintaryhmillä on ollut edustus niin paikallisissa, maakunnallisissa kuin myös valtakunnan tason ohjaus- ja työryhmissä; esimerkiksi Suomen kylätoiminta ry:n Leader-jaostossa ja Ruralia-instituutin neuvottelukunnassa ja Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman seurantar ryhmässä. Lisäksi Rajupusu-Leader hallinnoi Itä-Suomen kalatalousohjelman *Kiehtovat kalavedet* – kehittämissuunnitelmaa ja sen aktivointihanketta "Rysän päällä".

Toimintaryhmien vuorovaikutus kuntien elinkeinotoimen kanssa on osoittautunut tärkeiksi. Yritystukityökalujen muuttuminen edelliseen ohjelmakauteen verrattuna on saanut toimintaryhmät entisestään panostamaan tukikelpoisten toimijoiden aktivoimiseen ja neuvontaan.

Leader-toimintaryhmät ovat rahoittaneet 22 yrityshanketta 0,4 milj. eurolla. Pääosa hankkeista on ollut yritys-investointeja.

VUODEN 2016 TOIMINTAA (poimintoja kuukausittaisista tapahtumista)**Tammikuu**

- Liiton johtokunta
- Oikeusministeri Jari Lindströmin tapaaminen
- MTK toimihenkilöpäivät
- Maaseutuyrittäjien hyvinvointipäivä
- Ammattipätevyystillaisuus
- Maaseutunuorten valiokunta
- Mela-MTK-liitot yhteyshenkilöpäivä
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Etelä-Savon maitoryhmä
- Itä-Suomen MTK-liittojen luottamushenkilöneuvostojen kokous
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Helmikuu

- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantaryhmä
- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon maataloustuottajain säätiön hallitus
- Tilintarkastus
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Itä-Suomen lihavaliokunta
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Itä-Suomen sosiaalivaliokunta
- Maaseutunuorten kevätparlamentti
- Riistapäivä
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Maaliskuu

- TEM elinkeinofoorumi
- Maaseutunuorten valiokunta
- Etelä-Savon ELY-keskuksen neuvottelukunta
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Keski- ja Itä-Suomen MTK-liittojen viljamarkkinakoulutus
- Yritys-Suomi hankefoorumi
- Alueelliset kehitysnäkymät -paneeli, ELY-keskus
- Itä-Suomen maitovaliokunta
- Kuntapäätäjien kaavakoulutus, Savonlinna
- Valtra-MTK -jäsenristeily
- MTK-liittojen puheenjohtaja- ja toiminnanjohtajakokous
- Itä-Suomen luomuvaliokunta
- Ympäristöasiamiesten koulutuspäivä
- MTK:n traktorimarssi Helsinkiin Senaatintorille
- C -alueen MTK-liittojen kokous
- Tuottajayhdistysten kokouskierrros
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Huhtikuu

- Tuottajayhdistysten kokouskierrros
- Etelä-Savon vaihemaakuntakaavan seurantaryhmä
- Kuntapäätäjien kaavakoulutus, Mikkeli
- CAP -seminaari Jyväskylä
- Etelä-Savon maakuntastrategian työpaja
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Maakuntaudistus -seminaari, Maakuntaliitto
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous

- Byrokrania purku -seminaari, Mikkeli
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantaryhmä
- liiton kevätkokous, Rantasalmi
- MTK –liittojen puheenjohtajakokous
- MTK:n valtuuskunta
- Kesätyöpaikkakyselyn tiedotustilaisuus, Etelä-Savon Kauppakamari, Etelä-Savon Yrittäjät
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Toukokuu

- Etelä-Savon jäteneuvottelukunta
- Kuntatalousseminaari, Maakuntaliitto
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantaryhmä
- Laitumelle laskijaiset, Mikkeli
- MTK aluekehitysvaliokunta
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Kesäkuu

- Liiton johtokunta
- Maaseutunuorten valiokunta
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Heinäkuu

- Liiton toimisto kiinni
- MTK-liittojen puheenjohtajakokous

Elokuu

- Itä-Suomen maitovaliokunta
- Maaseutunuorten valiokunta
- VM maakuntahallinnon uudistus -tilaisuus
- Etelä-Savon maakuntastrategian sidosryhmätilaisuus
- MTK:n koululähtetilasvalmennus
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Syyskuu

- Maaseutunuorten valiokunta
- Etelä-Savon vaihemaakuntakaavan seurantaryhmä, maakuntaliitto
- Vastuullisuusviesti julkisten hankintojen edistämiseksi
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Alueelliset kehitysnäkymät -paneeli, ELY-keskus
- Itä-Suomen MTK-liittojen toiminnan suunnittelu-päivät
- Maakuntastrategia -seminaari, maakuntaliitto
- MTK-liittojen puheenjohtajakokous
- ELY-keskuksen neuvottelukunta
- MTK:n maakuntaudistusseminaari
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- MTK toimihenkilöpäivät
- Liiton johtokunta
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Lokakuu

- Luottamushenkilökokous, MTK:n tulevaisuus-työpaja
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Etelä-Savon maitoryhmä
- Vt 5 -maanomistajatilaisuus, Juva
- MTK-liittojen puheenjohtaja- ja toiminnanjohtaja-kokous
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantaryhmä
- Luottamushenkilöneuvoston kokous
- Itä-Suomen MTK-liittojen yhteinen tiedotuslehti
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Marraskuu

- Ympäristölupapalaveri, ELY-keskus
- Liiton johtokunta
- C-alueen MTK-liittojen kokous
- Itä-Suomen luomuvaliokunta
- tuottajayhdistysten kokouskierros

- Etelä-Savon maakuntastrategian sidosryhmättilaisuus
- Itä-Suomen luomuvaliokunta
- Maaseutunuorten syysparlamentti
- MTK –liittojen pj- ja tj –kokous
- MTK:n valtuuskunta
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Joulukuu

- tuottajayhdistysten kokouskierros
- Vesienhoidon seurantaryhmä, ELY-keskus
- MTK aluekehitysvaliokunta
- Maaseutunuorten syyskokous
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Liiton syyskokous, Mikkeli
- Maaseutunuorten joulutulet
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

EDUSTUKSET MTK:N VALIOKUNNISSA JA JAOSTOISSA 2016

Hyvinvointivaliokunta
Kananmunavaliokunta
Kuluttajatyön valiokunta
Lammassaosto
Maaseutuyrittäjävaliokunta
Tuotantotalousvaliokunta
Viljavalikunta
Maaseutunuorten valiokunta
MTK:n säätiön hallintoneuvosto

MTK:n säätiön hallitus

Leena Hämäläinen, Pieksämäki
Jouni Paunonen, Juva
Jukka Leikkonen, Mäntyharju
Otto Makkonen, Savonranta
Kimmo Ihalainen, Joroinen
Jukka Leikkonen, Mäntyharju
Yrjö Ehrnrooth, Mikkeli
Noora Ruuth, Mikkeli
Matti Korhonen, Rantasalmi
Jukka Leikkonen, Mäntyharju
Juha Paajanen, Punkaharju

Itä-Suomen valinta-alueen muut edustukset:

Aluekehitysvaliokunta

Energiavaliokunta
Hyvinvointivaliokunta
Kylvösiemenjaosto
Luomuvaliokunta
Maaseutuyrittäjävaliokunta

Nautajaosto
Sikajaosto
Verovaliokunta
Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta
Naistyöryhmä

Jari Rouvinen, Pohjois-Karjala
Jarkko Pakkanen, Keski-Suomi
Jussi Linnaranta, Pohjois-Savo
Merja Sahlman, Pohjois-Karjala
Matti Lappalainen, Pohjois-Savo
Markku Hatakka, Keski-Suomi
Jussi Lehmuskoski, Keski-Suomi
Veijo Karkkonen, Pohjois-Savo
Tomi Toivanen, Pohjois-Savo
Simo Mäkelä, Keski-Suomi
Jorma Pitkänen, Pohjois-Karjala
Kari Pennanen, Pohjois-Karjala
Ilona Alhoniemi, Pohjois-Karjala

MTK:n valiokuntaudistus

Vuonna 2016 toimeenpantiin koko järjestöä koskettava valiokuntaudistus. Uudistuksella pyritään lisäämään valiokuntatoiminnan tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Hyvin toimiessaan valiokunnat ja jaostot palvelevat MTK-järjestön kannanmuodostusta, järjestön sisäistä yhteistyötä sekä järjestön ja jäsenten kehittyvää vuorovaikutusta.

Keskusliiton valiokunnat ovat MTK:n johtokunnan pysyviä asiantuntijaelimiä omalla alallaan. Valiokuntien jäsenvalinnoissa painotetaan osaamista ja sitoutumista. Uudistuksella pyritään osaltaan MTK-järjestön kentällä olevan osaamisen hyödyntämiseen valiokuntatyössä. Valiokuntien toimintatapoja nykyaikaistamalla ja sähköisiä työvälineitä hyödyntämällä järjestön kantojen valmisteluun on mahdollista saada mukaan moninkertainen määrä henkilöitä nykytilanteeseen verrattuna. Valiokunnat viestivät ajantasaisesti ja koordinoitusti yhdistyksille, jäsenkuntaan ja muille tahoilla.

Lisäksi valiokuntaudistuksessa jaostot korvautuvat pääsääntöisesti sähköisessä ympäristössä toimivilla verkostoilla. MTK:n valtuuskunta nimeää kullekin verkostolle puheenjohtajan ja tälle varahenkilön. Verkoston puheenjohtaja on jäsen siinä valiokunnassa, jonka yhteydessä verkosto toimii.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään MTK:n normaalissa päätöksentekojärjestyksessä: liitot tekevät esitykset verkostojen henkilövalinnoiksi ja MTK:n johtokunta valmistelee valtuuskunnan kokousasiat.

Verkoston puheenjohtaja edustaa oman tuotantosektorinsa asiantuntemusta valiokunnassa ja toimii oman tuotantosektorinsa aktiivisena edushenkilönä järjestön sisällä ja ulospäin. Puheenjohtaja vastaa oman verkostonsa kokousten ja verkoston avulla järjestettävän tiedonkeruun sekä muun yhteydenpidon järjestämisestä yhdessä verkostosta vastaavan toimihenkilön kanssa.

Verkoston puheenjohtajalta, varapuheenjohtajalta ja keskusliiton vastuualueen toimihenkilöltä edellytetään siten vahvaa substanssiosaamista verkoston toimialasta sekä erityisesti käynnistysvaiheessa aktiivista ja aloitteellista sähköistä viestintää. Uusien sähköisten työkalujen käyttöönottoon tarjotaan keskusliiton toimesta valmennusta. Verkoston avainhenkilöiden kuuluu huolehtia oman osaamisensa kehittymisestä myös sähköisten työvälineiden hyödyntämisen osalta.

MTK:n johtokunta on käsitellyt verkostojen toimintaa ja todennut, että verkostojen toiminnan lähtökohtana on nykyaikainen ja ajanmukaisilla välineillä toimiva kansalaisjärjestötoiminta. Johtokunta ei ole nähnyt tarkoituksemukaisena asettaa verkostoille toimintaa kangistavia mallisääntöjä tai määrittellä tarkemmin verkoston ytimessä toimivan ryhmän kokoonpanoa. Verkostojen toiminnan käynnistyessä on tärkeää kerätä ja levittää tietoa niiden toimintatavoista ja hyvistä käytännöistä.

Verkosto on foorumi, jossa käytävää keskustelua ja kannanmuodostusta verkoston puheenjohtaja ja asiantuntija hyödyntävät alan tarpeiden ja näkemysten välittämiseksi valiokunnalle. Verkoston toimintaan pääsevät mukaan MTK:n ja SLC:n jäsenet.

MTK-Etelä-Savo teki valiokuntaudistuksen mukaiset tarvittavat muutokset valiokuntarakenteeseen ja valitsi niihin jäsenet. Keskusliiton valiokuntien jäsenistä sovittiin yhdessä valinta-alueen muiden liittojen (Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) kanssa.

LIITON OSALLISTUMINEN MAAKUNNALLISIIN TOIMIELIMIIN JA HANKKEISIIN

MTK-Etelä-Savolla on edustus seuraavissa ohjausryhmissä ja toimielimissä:

Maakunnan yhteistyöryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Laajakaista kaikille, ohjausryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Tulevaisuusloikka –työvoima- ja koulutustarpeet, ohry	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon vaihemaakuntakaavan seurantaryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon maakuntastrategian valmisteluryhmät	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELY-keskuksen neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelman seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon jäteasiain neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Freshabit Life Puruvesi, ohjausryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien toimenpideohjelmaryhmät	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien pohjavesityöryhmät	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon riistaneuvosto	Suomen riistakeskus

Kaupan ja palvelujen valiokunta Team Finland Etelä-Savon alueverkosto	Etelä-Savon Kauppakamari Etelä-Savon Kauppakamari
Maanomistajien arviointikeskus Asunto Oy Maaherrankatu 34, Mikkeli Mikkelin Ravirata Oy ProAgria Etelä-Savo	kokousedustajat kokousedustajat kokousedustajat kokousedustajat
Kilpailukykyä kasviyrytyksiin Etelä-Savon maitoryhmä Keskitetyn biojalostamon toimintamalli Menesty maidolla -hanke ProYritys -pienyrytyshanke Startti -hanke Tunne asiakkaasi, palvele kilpailukykyisemmin -hanke Työllistävä maaseutu -hanke Yhteistyöllä synergiaa ja kannattavaa energiantuotantoa -hanke Mistä tulee luopua -byrokratian purkuryhmä	ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo/Esedu
Kulttuuriympäristöt näkyväksi -hanke Ravinnepiika -hanke Unelmakauppa -hanke	Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset
Maaseutu-ICT -hanke	Etelä-Savon ammattiopisto, Esedu
Hoivafarmi -hanke Vastuullisuudesta valttia -hanke	MAMK, Mikkelin ammattikorkeakoulu MAMK, Mikkelin ammattikorkeakoulu
Kilpailukykyinen ja uusiutuva elintarvikeala Etelä-Savossa	LUKE, Luonnonvarakeskus
Etelä-Savon ruokaviestit -hanke	Ekoneum ry./Ruralia Instituutti
Resurssitehokas Maanosaja -hanke	Envitechpolis Oy

KANNANOTOT, KIRJELMÄT JA TIEDOTTEET

MTK-Etelä-Savo antoi lausuntoja, otti kantaa, kirjelmöi ja tiedotti seuraavista asioista (nähtävissä kokonaisuudessaan liiton sivuilla www.mtk.fi/liitot/etelasavo tai saatavissa liiton toimistolta).

- 7.1. Tiedote liiton johtokunnan järjestäytymisestä, puheenjohtajaksi valittiin Juha Paajanen Punkaharjulta ja varapuheenjohtajaksi Mervi Kervinen Heinävedeltä.
- 12.1. Kommentit Valtioneuvoston asetukseen vesienhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.
- 26.1. Itä-Suomen viljavaliokunnan kirjelmä MTK:n johtokunnalle viljamarkkinatilanteesta ja maatalouspolitiikasta.
- 15.2. Itä-Suomen sosiaalivaliokunnan tiedote lomitussjärjestelmän muutostarpeista.
- 18.2. Kannanotto ympäristöministeriön luonnoksesta, joka koskee valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointia, yhteinen MTK:n metsälinjan kanssa.
- 2.3. Itä-Suomen lihavaliokunnan kannanotto tukimaksujen aikatauluista, kohtuuttomista sanktioista ja alkuperämerkinnöistä.
- 10.3. Lausunto Etelä-Savon 2. Vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta, yhteinen MTK:n metsälinjan kanssa.

- 14.3. Itä-Suomen maitovaliokunnan kannanotto: Byrokratiaa tulee purkaa ja lomitussjärjestelmää kehittää asiakaslähtöisesti.
- 22.3. Itä-Suomen luomuvallioikunnan kannanotto tukimaksatusten aikatauluista ja luomuelintarvikkeiden viennin edistämisestä.
- 13.5. Itä-Suomen verovaliokunnan kannanotto metsätilojen sukupolvenvaihdoksiin ja yrittäjätulovähennykseen.
- 26.6. Lausunto Niinimäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan luonnoksesta, yhdessä MTK:n metsälinjan ja MHY Kangasniemi-Pieksämäen kanssa.
- 28.7. Lausunto Niinimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, yhdessä MTK:n metsälinjan kanssa.
- 12.8. Lausunto Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta, yhdessä MTK:n metsälinjan kanssa.
- 30.8. Itä-Suomen maitovaliokunnan kannanotto maitokriisistä ja viljelijöiden jaksamisesta.
- 31.8. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta, yhdessä MTK-Kaakkois-Suomen kanssa.
- 30.9. Kirjelmä kansanedustajille lomitukseen suunnitelluista muutoksista liittyen lomituksen epäämispäätösten tekemiseen.
- 23.11. Itä-Suomen luomuvallioikunnan kannanotto luomulisäysaineiston käyttöön ja luomutarkastuksiin.
- 23.11. Itä-Suomen lihavaliokunnan kannanotto lihantuotannon kannattavuuden parantamiseksi ja EU:n maatalouspolitiikan välitarkastukseen.

MAAKUNNALLINEN EDUNVALVONTA

Vuoden 2016 keskeiset maakunnalliset edunvalvontatehtävät liittyivät maakuntaudistukseen, Etelä-Savon maakuntastrategian ja 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluun, maaseudun elinkeinojen maakunnalliseen edunvalvontaan, maankäyttöön sekä muihin yleisiin ja erityisiin maaseudulla yrittämisen ja asumisen edellytyksiin vaikuttamiseen.

Merkittävässä roolissa edunvalvonnan näkökulmasta on suora epävirallinen yhteydenpito eri toimijatahoihin. Erityisesti asiat, jotka koskettavat yksittäisten jäseniä, tulee hoitaa luottamuksellisesti. Vaikka yksittäisten jäsenten asiat nousevat esille yksilöiden kautta, on niillä pääsääntöisesti laajempaakin vaikutusta, kuten esim. viranomaisten harjoittamissa lupa- tai valvonta-asioissa.

Maakuntaudistuksen valmistelu alkoi

Etelä-Savon maakunnan yritysten toimipaikoista merkittävä osa on alkutuotannon piirissä. Niissä harjoitetaan maatalouden lisäksi myös muuta yritystoimintaa. Monella maatilalla sivuelinkeinosta onkin kasvanut pääelinkeino.

Ei ole yhdentekevää, miten maakunnassa järjestetään maaseudun yrittäjiä koskettavat viranomaispalvelut. Kyse on yritysten mahdollisuudesta kehittyä ja luoda lisäarvoa sekä yrittäjien hyvinvoinnista. Viranomaispalveluissa on kyse yrittäjien palvelemisesta, hyvästä ja laadukkaasta asiakaspalvelusta.

Maatalousyrittäjien näkökulmasta keskeisiä asioita on kolme: maaseutuhallinto, lomitussjärjestelmä ja eläinlääkintä. Nämä kaikki tulevat olemaan maakunnan hoidettavia toimintoja.

Maakuntaudistuksen rahoituksessa on huolehdittava, että eläinlääkintähuoltoon ja lomitukseen on riittävät resurssit. Väestöpohjaan painottuva rahoitusmalli syrjii harvaan asuttuja vähäväkisiä maakuntia, joissa on suhteessa paljon alkutuotantoa.

Virkaeläinlääkärijärjestelmä on paras tapa turvata tuotantoeläimille ja pieneläimille palvelut sekä niiden kohtuullinen hintataso. Pääkaupunkiseudulla on nähty, miten yksityisiin toimijoihin perustuvat eläinlääkäripalvelut ovat nostaneet kustannuksia.

Uudistuksessa on huolehdittava eläinlääkintäpalvelujen saatavuudesta myös maakuntien reuna-alueilla. Tällöin päivystysalueet eivät saa olla liian suuria ja päivystäjiä on oltava riittävästi. Vaikka kotieläintilojen määrä laskee, ei resursseja voida samassa suhteessa vähentää, koska tilakoot sekä tilojen etäisyydet kasvavat.

Myös kotieläintilojen lomitusjärjestelmässä on vastaava tilanne. Tilamäärän väheneminen ei suoraan vähennä lomituspalvelujen tarvetta tilakoon kasvaessa. Maakuntaudistus on hyvä kohta myös korjata osalle tiloista laaditut liian alhaiset työajan mitoitus, mikä tarkoittaa, ettei lomittaja pysty suoriutumaan vaadituista tehtävistä annetussa ajassa.

Maaseutuhallinnossa uudistus ei välttämättä tarkoita suurtakaan muutosta asiakkaan näkökulmasta. Parhaimmillaan maakuntamalli mahdollistaa toiminnan kehittämisen, kun muutos tehdään onnistuneesti.

Maaseutuhallinnon palvelujen sähköistyminen, paljon puhuttu digitalisaatio, ei poista henkilökohtaisen palvelun tarvetta. Aina on tilanteita, joissa asiakas tarvitsee henkilökohtaista kontaktia ao. viranomaiseen.

Maatalousyrittäjillä on huonoja kokemuksia valtakunnallisesti viljelijöiden asioita hoitavasta Maaseutuvirastosta eli Mavista. Tukien eli elintarvikkeiden hinnanalennuskorvausten maksatusten myöhästymiset ja kohtuuttomaksi paisunut byrokratia ovat saaneet niidenkin yrittäjien lasin vuotamaan yli, joilla se on aina puoliksi täynnä.

Maakuntaudistuksessa on huolehdittava, että maakunnallisesta maaseutuhallinnosta ei muodostu ”maakunnallista mavia”. Vaikka hallinnossa siirrytään yhteen isoon yksikköön, on jokaisen viranomaisen sisäistetävä asiakaspalvelijan rooli, jossa asiakkaan etu on aina ensisijainen.

Yksi keskeinen ratkaistava asia on, millä tavoin asiakkaiden ääni tulee kuulluksi uudessa maakuntahallinnossa. Niin kunnissa kuin myös ELY:ssä on nykyisellään voitu huolehtia erilaisten lautakuntien ja neuvottelukuntien kautta keskusteluyhteydestä viranomaisten ja asiakkaiden välillä.

Myös tulevassa maakunnallisessa mallissa tämä on syytä varmistaa. Tällöin lautakunta, neuvottelukunta tms. on hyvä olla pitämässä yllä kosketuspintaa asiakaskuntaan.

Koko maakuntaudistuksen idea on lisätä paikallista päätösvaltaa. Joka tapauksessa uudistus tulee tehdä niin, että asiat ovat nykyistä paremmiin.

Ympäristöministeriön valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnit

Etelä-Savossa on 14 valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuonna 1995 vahvistettua valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Nämä alueet on inventoitu uudelleen ympäristöministeriön hankkeena vuosina 2010–2014. Tämän ohella on selvitetty ja arvioitu uusia alueita. Inventoinnin tuloksena on koottu päivitety ehdotus valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi.

Uusi ehdotus sisältää 13 valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Päivitysinventoinnin perusteella laaditun alue-valikoiman on tarkoitus korvata vuonna 1995 vahvistettu aluelistaus valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) tarkoittamana viranomaisinventointina.

Maisema-alueilla on oikeusvaikutuksia

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet tulee huomioida kaavoituksessa ja alueiden käytön suunnittelussa. Maisema-alueilla on välillisesti oikeusvaikutuk-

sia jo heti valtioneuvoston päätöksen jälkeen. Maisema-alueet ja niiden taustaselvitykset tulee viranomaisten huomioida alueelle haettavien erilaisten lupahakemusten yhteydessä ja kaavoituksessa.

Alueet tulee huomioida maakuntakaavoissa ja myös yleiskaavoissa. Maakuntakaavat ohjaavat yleiskaavoja mm. suunnittelumääräysten kautta. Yleiskaavoissa tulee huomioida maakuntakaavan suunnittelumääräykset ja niissä voidaan muutenkin antaa yksityiskohtaisempia kaavamääräyksiä. Yleisimmin oikeusvaikutukset konkretisoituvatkin juuri yleiskaavan välityksellä kaavamääräyksinä.

Maisema-alueilla ja niiden selvityksillä on oikeusvaikutuksia alueen tai jopa sen tuntumassa haettavaan lupiin tai tehtäviin toimenpiteisiin, kuten selvityksessäkin todetaan. Tällaisia ovat mm. rakennusluvut, maa-ainesten ottoluvat, tuulivoimaloiden rakennusluvut tai metsien käsittely.

Maisema-alue selvitys vaikuttaa myös suunnittelutarvealueiden määrittelyyn yleiskaavassa ja rakennusjärjestyksessä ja suunnittelutarvealueita koskevaan lupapäätöksentekoon. Edellä mainittu koskee myös suoraan lakiperusteisia suunnittelutarvealueita.

Rakennusluvan myöntäminen suunnittelutarvealueella edellyttää, että rakentaminen on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Rakennusluvan myöntäminen tällaiselle alueella edellyttää tavanomaista rakennuslupaharkintaa laajempaa harkintaa ja tämän vuoksi rakentaminen estyy kokonaisuudessaan kyseiselle alueelle tai vaikeutuu merkittävästi.

Maaseutua ei tule museoida

Taustaselvityksessä todetaan, että maaseutu tulee säilyttää elinvoimaisena. Samoin siinä todetaan, että maaseudulla elinkeinoissa ja ajan myötä ympäristössä tapahtuva kehittyminen otetaan huomioon. Kuitenkin selvitys korostaa historiallisilla perusteilla maaseutumaiseman säilyttämistä. Lisäksi kuulemisaineiston ”Kysymyksiä ja vastauksia...” kysymykseen ”Miten voin hoitaa maisemaa” vastauksessa todetaan, että maiseman kannalta on parempi korjata vanhaa kuin rakentaa uutta.

Maaseutua ei ole tarkoituksenmukaista museoida. Rakentaminen ja muu maaseudun alueiden käyttö ja vaikutukset ympäristöön ovat pitkän kehityksen tulos ja se jatkuu edelleen. Ajan hengen ja elinkeinon vaatimia muutoksia tulee sallia myös näillä arvokkailla maisema-alueilla.

Maisema-alueen ulkopuolella tulee voida toimia normaalisti

Taustaselvityksessä todetaan, että inventoitujen alueiden rajaukset tulee nähdä myös suuntaa antavina, eikä välttämättä tarkkoina aluerajauksina. Lisäksi todetaan, että yleiskuvaan vaikuttava maisema-alue jatkuu myös rajausten ulkopuolella ja maisema-alueiden tuntumassa tehtävillä toimenpiteillä voi olla olennaisia vaikutuksia maisema-alueen arvoihin.

Epämääräinen maiseman vaikutusalueen määrittäminen luo turhaa epävarmuutta alueella ja sen läheisyydessä toimimiseen. Maisema-alueen ei tule rajoittaa rajauksen ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa, elinkeinoja, rakentamista, metsien käyttöä tai muutakaan elinkeinotoiminnan vaatimaa maankäyttöä.

Maisema-alueet ohjaavat rakentamista

Selvityksessä todetaan, että rakentamisen tulee soveltua ja sopeutua maisemaan. Käytännössä tämä vaikuttaa millaista rakentamista sallitaan. Näiden rakennuslupa sisällytettävien ehtojen nojalla voi järkevä elinkeinon liittyvä rakentaminen tai jopa asuinrakentaminen estyä.

Maisema-alueiden perusteella ei tule rajoittaa rakentamista tai ohjailta sitä liian yksityiskohtaisesti, ei myöskään maisema-alueen tuntumassa. Tällaiseksi rakentamiseksi voidaan katsoa myös rantarakentaminen, teiden rakentaminen yms. Mahdolliset rajoituksista tai rakentamiskielloista aiheutuvat haitat tulee myös korvata. Maatalouden ja maaseutuyrittämiseen liittyvää rakennuskantaa tulee olla mahdollisuus uusien ja tarvittaessa vanhaa purkaa.

Vaikutukset maa- ja metsätalouteen

Ehdotetut kohteet sisältävät laajoja, tuhansien hehtaarien metsäalueita, joihin kohdistuu inventoinnin johdosta mahdollisesti rajoitteita kaavoituksen yhteydessä. Nyt jo on nähtävissä, että yleiskaavojen kaavamääräyksissä maisema-alueelle yleiskaavassa asetetaan rajoituksia, mm. metsänkäsitelyyn vaaditaan maisematyö-lupa. Rajausten suurpiirteisyys korostaa vielä vaikutuksia.

Kyseisillä vaatimuksilla on rajoittavia vaikutuksia maaseudun elinkeinojen harjoittamiseen ja siten selviä ta-loudellisia vaikutuksia. Maa- ja metsätalouden harjoittamiselle ei tule asettaa rajoituksia. Kuntia tulee ohjeis-taa käyttämään suurta harkintaa rajatessaan kaavaan maisema-alueita ja määritellään kaavamääräyksiä. Metsätalouden maisematyö-lupa on ylimitoitettu, järeä, kustannuksia ja jopa puukaupan estämisen aiheuttava toimenpide. Metsät uusiutuvat luonnostaankin, joten maisemamuutos on vain väliaikainen. Metsätalouden toimenpiteille ei kaavoituksessa tule vaatia maisematyölupaa. Aiheutuneet haitat tulee myös korvata.

Maisema-alueiden rajoituksia tulee tarkistaa ja poistaa sellaisia alueita, jotka eivät ole välttämättömiä maise-ma-alueen tavoitteiden kannalta.

Maanomistajien vaikuttamismahdollisuus

Selvityksestä ei ilmene kuinka maaomistajia on informoitu tai kuinka he ovat voineet osallistua inventoinnin aikaiseen maastotarkasteluun. Epäselväksi jää, onko maanomistajiin joihin maisema-alue vaikuttaa oltu yh-teydessä ja onko heillä ollut mahdollisuus olla mukana inventoinneissa ja rajoituksia tehdessä. Tämä kuule-minen on siten käytännössä ainoa mahdollisuus vaikuttaa ja siitäkään ei ole maanomistajia henkilökohtai-sesti informoitu.

Kyseiset alueet tuleekin valita niistä kohteista, joista on maanomistajien kanssa neuvoteltu ja pääsääntöises-ti kohteista jotka maanomistajat ovat valmiit vapaaehtoisesti sisällyttämään alueisiin.

Korvaukset

Kuten selvityksestä ilmenee, suojelumääräyksiä annettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei niistä aiheudu maanomistajalle kohtuutonta haittaa. MTK katsoo, että kuntien hallintotoiminta sallii usein hyvin pitkälle meneviä maankäytönrajoituksia ilman, että tällaista rajoitusta pidettäisiin maanomistajalle koh-tuuttomana rajoituksena. Eli kohtuullisuusnäkökohdat eivät rajoita kuntien merkittäväkään maankäytön rajoittamista.

Maa-aineslain epäonnistuneiden korvaussäännösten johdosta maa-ainesluvan epääminen ei johda pää-sääntöisesti korvausten suorittamiseen maanomistajalle.

Maanomistajalle tulisi aina suorittaa korvaus maisema-alueista johtuvista suorista ja epäsuorista maankäy-tön ja rakentamisen rajoituksista. Korvauslinjausten jättäminen kutakin yksittäistapausta koskevaan myö-hempään lupa-, kaavoitus- tai muun maankäyttöpäätöksen piiriin, johtaa usein maanomistajan kannalta pe-rustuslain 15 §:n omaisuudensuojasäännöksen vastaiseen tilanteeseen, jossa korvauksia ei suoriteta.

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmistelu

Maakuntakaavan lähtökohtana on mahdollistavuuden periaate. Nyt nähtävillä oleva valmisteluaineisto toteut-taa suurelta osin tätä periaatetta. Maakuntakaavalla myös lain mukaan edistetään valtakunnallisia alueiden-käyttötavoitteita ja viedään niitä alempiasteisiin kaavoihin. Niiden ei kuitenkaan tule liikaa sitoa maakunta-kaavalta odotettua alueellista kehittämistä.

Vaikutuksia maanomistajiin

Kaavalla on oikeusvaikutuksia yksityiseen maanomistajaan tai elinkeinonharjoittajiin, jos toimintaa varten täytyy hakea lupaa. Luvan myöntäjän on otettava huomioon maakuntakaavan määräykset ja niiden taustalla olevat selvitykset luvan myöntämistä harkitessaan. Tämä konkretisoituu etenkin turpeen- ja maa-ainesoton yhteydessä. Lisäksi erilaisilla inventoinneilla, kuten valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, on myös vaikutuksia alempiasteisia kaavoja tehtäessä.

Suojelumääräysten ja rakentamisrajoitusten lisäksi näillä voi olla suoranaisia taloudellisia vaikutuksia myös maa- ja metsätalouden harjoittajiin. Maa- ja metsätalouden säädökset, sertifiointikriteerit yms. ohjaavat maa- ja metsätalouden toimintaa. Lisäksi on olemassa vapaaehtoisuuteen perustuvia maankäytön sopimuksia erilaisiin tapauksiin. Kaavoituksella ei siten pidä luoda kaksinkertaista sääntelyä maa- ja metsätalouteen.

MTK-Etelä-Savo toteaa, että vaikka maakuntakaava ei itsessään suoraan vaikuttaisi elinkeinojen harjoittamiseen, niin maakuntakaavan suunnittelumääräyksillä voidaan vaikuttaa alempiasteisiin kaavoihin siten, että niissä ei rajoiteta tarpeettomasti maa- ja metsätaloutta ja tulevat oikeusvaikutukset eivät ole kohtuuttomia maanomistajan kannalta.

Valmisteluaineistossa todetaan maakuntakaavassa olevan rakentamisrajoitus (MRL 33§) virkistys- tai suojelualueella sekä liikenteen ja teknisen huollon verkostoja varten osoitetuilla alueilla. MTK-Etelä-Savo haluaa korostaa, että sikäli kun varauksia ei ole toteutettu, rakentamisrajoituksen ei tule tarpeettomasti rajoittaa yksityistä rakentamista. Vanhojen oikeusvaikutusten, kuten suojelualuevarausten, ajantasaisuutta (toteutukset ja mahdolliset korvaukset) ja tarpeellisuutta tulee samalla tarkistaa. Varaukset tulee toteuttaa määräajassa tai poistaa kaavasta tarpeettomina.

Kaavaselostuksen luonnoksessa todetaan, että taajamien lähellä olevien virkistysalueiden määrä on vähentynyt. Samassa todetaan, että kuntien tulee kaavoituksen yhteydessä pitää huolta virkistysalueverkoston riittävästä ja toimivuudesta. Kuntaliitosten kautta on kaupunkiin tullut maaseutualueita, joita mielellään halutaan näiksi virkistysalueiksi. MTK-Etelä-Savo toteaa, että kaupunkien maaseutualueilla ei ole erityistä painetta kaavoittaa virkistys- tai ulkoilualueita, koska jokamiehenoikeuksilla luonnossa liikkuminen on mahdollista. Paineet virkistysalueisiin ovat taajamien sisällä.

Taajamatoimintojen alue

MTK-Etelä-Savo pitää maaseutuelinkeinojen kannalta hyvänä, että taajamatoimintojen alueella kaavamerkintä ei estä maa- ja metsätalouksikäytössä olevien alueiden säilyttämistä nykyisessä käytössään. Koska suunnittelumääräyksen mukaisesti yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita riittävien virkistysalueiden varaamiseen, taajamien yhteyksiä luontoon, rantaan ja veteen, esitämme, että maakuntakaavan määräyksessä tulee huomioida se, että vaatimukset eivät estä tai rajoita yksityiskohtaisemmassakaan suunnittelussa maa- ja metsätalouden harjoittamista.

Matkailu ja virkistys

Virkistys (V), ulkoilunohjaustarvealueiden (MU), vaikka pääosa on valtion mailla ja joilla voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta, virkistysmatkailualueiden (V-rm) sekä viheryhteystarpeen kaavamääräykset rajoitteineen vaikuttavat usein negatiivisesti maankäyttöön.

Sikäli kun rajausten sisään jää yksityismaita tai yhteystarvealueet ovat yksityismailla, niin MTK-Etelä-Savo muistuttaa, että kaavamääräyksillä eikä tulevalla yksityiskohtaisemalla suunnittelulla tule rajoittaa maa- ja metsätalouden harjoittamista. Lisäksi edellytämme, että matkailualueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun, joita kaavamääräyksessä on mainittu mm. rakenne - ja kehittämissuunnitelmat sekä strategiset yleiskaavat, ulottuessa yksityismaille, tulee siitä sopia yhdessä maanomistajan kanssa ja mahdolliset aluevaraukset vaatimuksineen tehdä sopimalla, jolloin myös korvaukset tulee käsitellä, eikä pelkästään kaavoittamalla.

Kaavaselostuksen mukaan retkeilyratkaisia lisätään kaavaan 38 kpl. MTK-Etelä-Savo toteaa, että retkeilyratkaisia tulee merkitä kaavan vain sellaiset, jotka ovat rasitteella tai muulla tavalla osoitettavissa pysyviksi.

Saimaan Geopark hanke on lisätty kaavaan kaavaselostukseen. Matkailun tuoma lisä alueen talouteen sinällään on kannatettavaa. Selostuksessa todetaan, että matkailuun soveltuvat geo - kohteet on kartoitettu, mutta selostuksesta ei käy selville onko hankkeella vaikutuksia elinkeinoihin tai muuhun maankäyttöön.

Liikenne

Maaliikenteen terminaalialueita tarvitaan metsä- ja bioenergiasektorin raaka-ainevirtoja varten. MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä, että alueet esitetään kaavassa omina aluevarauksina. Tämä edesauttaa maakunnan runsaiden metsävarojen hyödyntämistä. Samalla MTK-Etelä-Savo kantaa huolta saadaanko Suomen metsäkeskuksen selvitys Itä-Suomen metsä- ja bioenergiaterminaaliverkostosta valmiiksi ennen kaavan valmistu-

mista. Toteamme, että mahdollisesta selvityksen keskeneräisyydestä huolimatta siinä olevaa sen hetkistä aineistoa tulee hyödyntää maakuntakaavan valmistelussa.

Tekninen huolto

Kaavassa kumotaan kaikki voimalinjoja koskevat merkinnät ja määräykset, joilla on osoitettu nykyiset ja uudet 110 kV ja 400 kV johdot. Vaihekaavassa voimalinjat osoitetaan yleispiirteisemmin voimajohtokäytävänä, joihin voidaan osoittaa useampia voimajohtoja tai uusiakin, vaikka niitä ei olisi maakuntakaavassa osoitettu.

MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä, että voimalinjoja ohjataan kaavalla samaan yhteyteen jo olemassa olevan kanssa. Samalla haluamme muistuttaa, että mikäli tekninen huolto tms. vaatii uusia maa-alueita, niin uusien maa-aluevarausten merkitseminen kaavaan on tärkeää, koska sitä kautta maanomistaja saa tiedon maa-alueeseensa mahdollisesti kohdistuvista rajoituksista, kuten MRL 33§ rakentamisrajoitus. MTK-Etelä-Savo toteaa, että kyseisen merkintätavan vuoksi MRL 33 § rakentamisrajoituksen alainen alue ei saa laajentua.

Lisäksi MTK-Etelä-Savo toteaa, että kaavamääräyksissä voitaisiin suositella sen lisäksi, että johdot sijoitetaan samaan johtokäytävään, niin mahdollisuuksien mukaan ne sijoitetaan jo olemassa oleviin pylväisiin tai pylväät vaihdetaan sellaisiin, johon kaikki johtimet voidaan yhteisesti sijoittaa. Näin uusien maa-alueiden tarve vähenisi oleellisesti, esim. Visulahti – Savonlinna välillä tai Niinimäen tuulipuiston vaihtoehdossa, jossa hyödynnetään olemassa olevan linjan aluetta.

Luonnonvarojen käyttö

Kaavaselostuksessa todetaan, että maakuntakaavassa osoitetaan uusia potentiaalisia turvetuotantoalueita vain maakunnan omaa tarvetta varten siten, että vesistöjen laadun säilyminen on etusijalla. Maakuntakaavassa osoitetut alueet ovat valittu sellaisten kriteerien mukaisesti, joilla valitut alueet aiheuttavat ympäristölle mahdollisimman vähän haittoja. Samalla todetaan, että muitakaan suoalueita, suojelualueita lukuun ottamatta, ei suljeta pois mahdollisesta turvetuotantokäytöstä.

Turvetuotanto perustuu lupamenettelyyn, joka lopulta ratkaisee tuotannon aloittamisen tai epäämisen. MTK-Etelä-Savo pitää maakuntakaavassa käytettyä tapaa osoittaa potentiaalisia turvetuotantoalueita hyvänä. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että vesistökohtainen kokonaiskuormituksen laskenta lupaharkinnassa perustuu riittävään tutkittuun tietoon.

Pohjavesialueiden rajausten päivitystä MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä. Edellytämme, että pohjavesialueille laadittaviin suojelusuunnitelmiin on laadintavaiheessa pyydyttävä maanomistajat tai heidän edustajansa mukaan. Kaavamerkinnän suositukseen tulee lisätä, että maanomistajataho otetaan mukaan suunnitelman laadintaan. Määräys pohjaveden imeytymisen veden määrän säilyttämisenä riittävänä on epämääräinen eikä kerro mihin se on tarkoitettu.

Pohjaveden riittävyys on tärkeä turvata, mutta näin yleisesti annettu määräys vaikuttaa ylimitoitetulta. Määräys ei saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista eikä hajarakentamista. Tarkempi selostuksen mukainen vaikutusalue on käytännössä taajamat. Määräystä tulisikin tarkentaa koskemaan taajama-alueiden tarkempaa suunnittelua.

Luonnonympäristö

Maakuntakaavassa ja yleiskaavoissa olevista maakunnallisesti merkittävistä suojelukohteista 70 % on toteutettu. MTK-Etelä-Savo vaatii, että vielä toteuttamattoman suojelun kaavavarauksista tulee maakuntakaavassa antaa kaavamääräys niiden toteuttamisesta määräajassa, jonka jälkeen varaus päättyy.

MTK-Etelä-Savo pitää oikeana menettelynä, että kaavassa suojeluun osoitettavat suot ovat valtion omistuksessa. Soidensuojelun täydennysehdotuksen periaatteen mukaisesti yksityisille maanomistajille, valtakunnallisesti arvokkaita suoalueita omistaville, tarjotaan mahdollisuutta suojella suoalue vapaaehtoisesti, esim. METSO ohjelman kautta. S-merkintää on tarkoitus kaavassa käyttää metsähallituksen päätöksellä toteutettavilla alueilla. Tällainen päätös voi koskettaa vain metsähallituksen jo omistamia alueita. Toteamme myös, että kaavamerkinnänvaihtoehdot S- tai MY- merkinnät ovat epämääräisiä suojelun toteutuksen kannalta ja jättävät korvausten saannin epävarmaksi, jopa määräämättömäksi ajaksi. Merkintöjä ei tule tällöin käyttää yksityismailla, ellei asiasta ole sovittu maanomistajan kanssa ja korvausmekanismi ole selvä.

Kaavaan on lisätty laajoja ge-merkinnällä olevia arvokkaita geologisia alueita. Useat alueet, niin uusissa kuin aiemmissakin, ovat välialueineen tarpeettoman laajoja. Alueiden rajauksiin tulee edelleen kiinnittää huomiota. Arvokkaat geologiset muodostumat eri ge- merkintöjen kaavan suunnittelumääräyksissä todetaan, että alueen käytön suunnittelussa on huomioitava alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja esiintymien säilyminen. Kaavaselostuksen mukaan tehdyillä inventoinneilla on tuotettu tietopohjaa lupaharkintaan.

MTK-Etelä-Savo toteaa, että kaavalla on siten oikeusvaikutuksia etenkin maa-ainesten ottoon vaikka varsinainen lupa ratkaistaankin maa-aineluvan perusteella. Edellytämme, että kaavan määräyksillä ei tule olla maa- ja metsätaloutta rajoittavaa vaikutusta ja se todetaan niin kaavaselostuksessa kuin kaavamääräyksessäkin.

Kulttuuriympäristö ja maisemat

MTK pitää hyvänä, että maakunnallisesti arvonsa menettäneitä alueita on poistettu kaavasta samoin kuin sitä, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet päivitetään kaavaan valtioneuvoston päätöksen jälkeen. MTK-Etelä-Savo haluaa kiinnittää huomioita valtakunnallisesi arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräykseen. Kaavaselostuksessa todetaan, että maisema-alue ei saa aiheuttaa maanomistajalle merkityksellistä haittaa ja toisaalla, että aluevaraus ei estä elinkeinotoimintaa alueella. Määräyksessä tulisi todeta, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ei rajoiteta alueen maa- ja metsätalouskäyttöä mm. vaatimalla maisematyölupaa, kuten Mikkelin Ristiinassa meneillään olevassa kaavaprosessissa on tehty.

MTK-Etelä-Savo pitää oikeana päätöstä poistaa muinaismuistokohdemerkinnät varsinaiselta maakuntakaavakartalta liitekartalle. Kaavakartta selkeytyy huomattavasti. Kuitenkin kaavamääräyksissä oleva suojelumääräys SM alueilla esitetyssä muodossaan rajoittaa merkittävästi alueella toimimista. Yleisesti ottaen metsänhakkuun ei ole koettu vaikuttavan itse kohteeseen, joka myös museoviraston omassa ohjeessa (http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_perinto/arkeologisen_kulttuuriperinnon_suojelu/metsanhito) todetaan, kun itse kohdetta ei käsitellä maata rikkovalla tavalla. Puuston käsittelyn tulisikin olla sallittua.

Vaikutusten arviointi

Valtakunnallisten ja maakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioinen Etelä-Savon 2. vaihemaakunta-kaavassa on koottu taulukkoon sivulla 104. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohdassa Toimiva aluerakenne on yhtenä alakohdantana kyläverkoston kehittäminen sekä maaseudun elinkeinotoimintojen edistäminen ja muun toimintapohjan monipuolistaminen. Tähän liittyen ei 2. vaihemaakunta-kaavassa ole kuitenkaan osoitettu, miten se olisi siinä huomioitu.

2.vaihemaakunta-kaavan ehdotuksessa korostetaan useassa kohtaa yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, ”todellisten” asiointi- ja työssäkäyntialueiden suunnittelutarve, elinkeino- ja palvelutoimintojen keskittäminen taajamiin, keskusten elinvoimaisuus, yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaaminen tiiviyteen ja nykyisten rakenteiden hyödyntämiseen. Näiltä osin ehdotus ei ole tasapainoinen sen jättäessä huomioimatta VAT:n tavoitteen kyläverkoston kehittämisestä sekä maaseudun elinkeinotoimintojen edistämisestä.

Niinimäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan valmistelu

MTK-Etelä-Savo, MTK metsälinja ja Metsänhoitoyhdistys Kangasniemi-Pieksämäki tuovat esille seuraavia seikkoja liittyen Niinimäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan luonnokseen. Osayleiskaava ja myös lausunnolla oleva ympäristövaikutusten arviointiselostus liittyvät tiiviisti toisiinsa. Tämän vuoksi lausunnossa sivutaan myös jälkimmäistä.

Osayleiskaavaluonnos on tekniseltä toteutukseltaan varsin perusteellisesti laadittu ja sisältää siltä vaadittavat tekijät.

Tuulivoimapuistoa ei kuitenkaan voida arvioida ottamatta kantaa siellä mahdollisesti tuotettavan sähköenergian siirtoon maanpäällisiä voimalinjoja pitkin. Sähkön siirto näitä linjoja pitkin aiheuttaa merkittävimmät ja pitkäaikaisimmat vaikutukset alueella.

Niin osayleiskaavan luonnoksessa kuin ympäristövaikutusten arvioinnissa koko hankkeen vaikutukset maa- ja metsätalouteen on arvioitu vähäisiksi ja jopa merkityksettömiksi. Ympäristövaikutusten arviointiselostuk-

sessä esitetyt arviot eivät lisäksi perustu puolueettoman tahon selvityksiin, vaan ovat Fingrid Oyj:n tekemiä. Fingrid Oyj:llä on vahva taloudellinen intressi, joka ohjaa sen toimintaa.

Arviointiselostuksessa olevat viitteet Fingrid 2016b ja Fingrid 2016c eivät sisällä mitään tieteellistä eikä muutaakaan pohjaa, johon arviot perustuvat. Fingrid 2016b on pelkkä viittaus Fingridin nettisivulle, joka ei sisällä lähdetietoja ja Fingrid 2016c on Fingridin oma opas, kuinka sähkölinjan läheisyydessä tulee toimia. Näiltä osin arviointiselostus on vakavasti puutteellinen eikä siten ole pätevä kaavaluonnoksen tausta-aineistona eikä ympäristövaikutusten arvioinnin sen enempää validina kuin reliabelina lähteenä. Näiltä osin niin kaavaluonnosta kuin arviointiselostusta tulee täydentää.

Lisäksi aiheutuvat haitat väitetään korvattavan mm. metsäalueiden osalta. Edelleen tuodaan esille, että hankkeella ei ole vaikutuksia mm. kotieläintalouteen.

Arviot vähäisistä vaikutuksista perustuvat suurimmalta osin siihen, että ne ovat kaavan sekä ympäristövaikutusten arvioinnin mukaan vain marginaalisia koko hankkeen mittakaavaan suhteutettuna. Tämä lähestymistapa on virheellinen yksittäisen toimijan näkökulmasta. Yksittäisen maanomistajan tai maatalouden harjoittajan kohdalle osuvaa haittaa ei lievennä se, että vastaavaa haittaa ei kohdistu muille. Koko arvioinnin lähtökohta on täten virheellinen ja harhaanjohtava.

Sekä kaavassa että arviointiselostuksessa on todettu, että metsänomistaja saa täyden korvauksen sähkölinjan alle jäävästä metsämaasta. Tämä ei pidä paikkaansa. Nykyinen lunastuslaki ja siihen liittyvä korvausmenettely johtaa käytännössä nimelliseen minimikorvaukseen, joka linjan rakentaja on pakotettu korvaamaan. Tämä korvaus ei ole lähelläkään todellista korvaustarvetta, joka seuraa lopullisesti menetetyistä metsän tuotosta. Linjan rakentaja ja ylläpitäjä eivät myöskään korvaa maanomistajalle mitään siitä tuotosta, jonka se tekee sähkönsiirrolla toisen maalla. Tässä kohtaa Suomessa voimassa oleva lunastuslainsäädäntö on jäänyt ajastaan jälkeen ja mahdollistaa yksityisen omaisuuden hyödyntämisen liiketoimintaan käytännössä ilman korvausta.

Lunastuslain muutos on käynnissä, mikä odotusten mukaan tulee muuttamaan korvauskäytäntöjä. Mikäli lunastuslain muutos tulee voimaan mahdollisen uuden voimalinjan rakentamisen aikana, tulee korvaukset maanomistajille toteuttaa uudistetun lain mukaisesti siten, että korvausperusteena käytetään maanomistajan kannalta myönteisempää vaihtoehtoa.

Suunnitellut linjavaihtoehdot tulisivat merkittävältä osin jo olemassa olevien voimalinjojen viereen. Tämä tarkoittaa näiden maanomistajien ja maatalouden harjoittajien osalta enemmän kuin kohtuutonta haittaa. Linja-alueen kokonaisleveyden lähestyessä jo 100 metriä voidaan todeta, että ko. tilat tullaan tuhoamaan linjan rakentajien toimesta. Käytännössä ilman korvausta.

Toteamus, että linjojen rakentamisessa hyödynnetään olemassa olevia ilmajohtokatuja ei vähennä eikä lievennä aiheutuvaa haittaa lainkaan, ellei samalla siirrytä nykyaikaisiin pylväsratkaisuihin, joissa nykyistä johdotkatua ei laajenneta. Mahdollisen uuden voimalinjan rakentamisen yhteydessä tulee tavoitteena olla ilmajohtokatuja kokonaisleveyden kaventaminen uusilla pylväsratkaisuilla.

MTK-Etelä-Savo, MTK metsälinja ja Metsänhoitoyhdistys Kangasniemi-Pieksämäki edellyttävät, että tuuli-voimalapuisto ja siihen liittyvä kaavoitus eivät rajoita maa- ja metsätalouden toimia ja, että kaikki aiheutuneet haitat korvataan täysimääräisinä. Tältä osin niin kaavaluonnos kuin arviointiselostus ovat puutteellisia, koska ne eivät sisällä luotettavia selvityksiä tuuli-voimahankkeen ja sähkönsiirtolinjan vaikutuksista. Selostuksessa selvitetään varsin kattavasti hankkeen vaikutuksia luonnonvaraisiin eläimiin, minkä lisäksi tulee tehdä kattava selvitys hankkeen mahdollisista vaikutuksista alueella harjoitettavaan kotieläintalouteen ja tuotantoläimiin.

Suunnitellut 110 kV:n linjat vaativat laajoja maa-alueita. Arviointiohjelmassa on viitattu, että siirtolinja vaatii jopa 50 m:ä leveän puuttoman alueen. Leveys vaikuttaa ylimitoitelta. Linjavaihtoehto SVE2 tulisi usean kilometrin matkalla olemassa olevien 400 ja 110 kV:n linjojen viereen. Uuden linjavaihtoehto 2:den vaatima maa-alue yhdistettynä olemassa oleviin linjoihin, aiheuttaa kohtuuttomia vaikutuksia maanomistajille. Tarvitavien alueiden laajuuteen voidaan vaikuttaa valittavalla pylväsratkaisulla.

Arviointiselostuksessa tulee vertailla vaihtoehtoisia pylväsratkaisuja linjavaihtoehtoilta, jotta valittava vaihtoehto tarvitsee mahdollisimman vähän uutta maa-aluetta. Lisäksi arviointiselostuksessa tulee selvittää puuston korjuulle aiheutuvat haitat. Haitat ja tulonmenetykset, joita sähkönsiirtolinja aiheuttaa yksityisille maan-

omistajille, tulee selvittää tarkoin. Peltoviljelyn osalta on huomioitava sähkölinjojen korkeussuuntaiset varoalueet, jotka voivat estää nykyaikaisten maatalouskoneiden käytön pelloilla, jotka jäävät sähkölinjan alle.

Vaikutuksia voi kohdistua yksityismaiden rakentamismahdollisuuksiin niin kaavoitetulla kuin vielä kaavoittamattomalla alueella. Mahdolliset rakentamisrajoitusten vaikutukset yksityisille maanomistajille tulee selvittää.

Lisäksi on selvitettävä yksityisten asuin- ja lomarakennuksiin, maatalouden tuotantorakennuksiin sekä rakentamattomaan tonttivarantoon mahdollisesti kohdistuvien haittojen, kuten melun, välkkeen ja maisemahaitan vaikutus omaisuuden arvoon. Myös tuulivoimaloiden ääni- ja välkevaikutuksista tuotantoeläimiin tulee esittää selvitys. Mahdolliset haitat niin peltoviljelylle kuin kotieläintaloudelle tulee korvata.

Kaikki hankkeesta aiheutuvat haitat ja menetykset tulee korvata maanomistajille täysimääräisenä. Niin kaavaluonnosta kuin ympäristövaikutusten arviointiselostusta leimaa mahdollisten haittojen korostuneesti esille tuotu vähäisyys. Tätä perustellaan niiden osuudella kokonaisuudesta, mikä on jo lähtökohtaisesti väärä lähestymistapa. Ainoa oikea haittojen arviointitapa on niiden vaikutukset yksittäisiin ihmisiin, elinkeinonharjoittajiin ja maanomistajiin.

KOTIMAINEN PÄÄTÖKSENTEKO JA EDUNVALVONTA

Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta –luvussa on poimintoja vuoden 2016 aikana esillä olleista kansallisista kysymyksistä, joihin liitto on ollut vaikuttamassa.

MTK-Etelä-Savon viljelijät marssivat Helsinkiin

Noin 80 viljelijää ja heidän perheenjäseniään sekä kymmenkunta traktoria lähti Etelä-Savosta Helsingissä järjestettävään mielenosoitukseen perjantaina 11.3.2016. Maatilojen heikko taloustilanne sai viljelijät liikkeelle sankoin joukoin. Etelä-Savossa – kuten koko maassa – maatilojen tulot ovat romahtaneet jopa puoleen. Etelä-Savossa tilanne on huolestuttava etenkin nuorilla ja investoineilla tiloilla.

Maatilojen taloustilanne on heikoin vuosikymmeniin, mikä on seurausta maataloustuotteiden markkinahintojen jyrkästä laskusta, Venäjän viennin romahduksesta ja EU-maatalouspolitiikan muutoksista. Maaseutuvieraston kyvyttömyys hoitaa sille annettuja tehtäviä ja tukimaksatusten siirtäminen viikoilla eteenpäin pahentavat viljelijöiden tilannetta entisestään.

– Maatilojen ahdinko on todellinen. Nyt puhutaan hädästä. Viljelijöiden asemaa markkinaketjussa on pystytävä vahvistamaan, vaatii MTK-Etelä-Savon puheenjohtaja Juha Paajanen.

MTK-Etelä-Savon maaseutunuorten valiokunnan jäsen ja MTK:n valtuuskunnan jäsen Otto Makkonen vaati Suomen hallitusta ja päättäjiä käärimään hihat ja ryhtymään välittömiin toimiin. Makkonen oli huolissaan erityisesti nuorista viljelijöistä, jotka ovat juuri siirtyneet alalle.

– Saammeko nuorista jatkajia maataloille enää muutaman vuoden päästä, jos tilanne jatkuu näin, kysyi Makkonen. Viljelijöiden henkistä taakkaa ja byrokratiaa pitää keventää. Tilanne on kohtuuton.

Faktalaatikko:

- Maataloustuotteiden markkinahintojen laskun kokonaisvaikutusten arvioidaan olevan vuositasolla 250 – 300 miljoonaa euroa.
- Maataloustukia leikattiin viime vuonna yli 70 miljoonalla eurolla.
- Viime vuonna tukimaksatuksia lykättiin 250 miljoonan euron osalta puolella vuodella.
- Maataloudesta syntyi yrittäjätuloa 592 miljoonaa euroa vuonna 2014 (LUKE).

Oikeusministeri Jari Lindströmin tapaaminen - viljelijän aseman parantaminen vaatii muutoksia lainsäädäntöön

MTK-Etelä-Savo ja MTK-Kaakkois-Suomi esittivät oikeusministeri Lindströmille maatalousyrittäjän asemaa parantavia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan turvata elinkeinon harjoittaminen sekä suomalaisten maataloustuotteiden saatavuus.

Tuotantorakennukset saatava kotirauhan piiriin

Pihapiirin ulkopuolella sijaitsevat (esim. tien toisella puolella tai kauempana sijaitsevat) tuotantorakennukset eivät nauti kotirauhan suojaa, vaan kuuluvat julkisrauhan suojan piiriin. Rangaistusasteikko on sama sekä kotirauhan että julkisrauhan rikkomisen osalta ja molemmista teoista tunnetaan myös törkeä rikosnimike. Julkisrauhan rikkomisena ei kuitenkaan pidetä tekoa, josta on aiheutunut ainoastaan vähäinen haitta.

Tuotantorakennuksissa on alkanut ilmetä sellaisia toimia, joiden torjumiseksi rikoslaki ei tarjoa riittäviä keinoja. Esimerkiksi metsähakkuiden estämiseksi metsälakiin otettiin vuonna 2004 18 a§ joka koskee metsän hakuun estämistä ja siitä seuraavaa sakkorangaistusta. Pykälän säätämisen jälkeen ovat häirintätapaukset käytännössä loppuneet.

MTK-Etelä-Savo ja MTK-Kaakkois-Suomi esittivät, että rikoslakia muutetaan siten, että maatalouden tuotantorakennukset kuuluvat kotirauhan suojan piiriin. Teknisesti kyse on pienestä lainsäädäntömuutoksesta, mutta tiloille sillä olisi suuri merkitys.

Maanomistajan oikeusturvaa parannettava

Lunastuslain uudistus on nostettu oikeusministeriön säädöshankeluetteloon. MTK on esittänyt, että asia vietäisiin kokonaisuudistuksena eteenpäin.

Maaomaisuuden lunastaminen on aina pakkotoimioikeutta. Silloin kun toiselta pakolla viedään omaisuutta, on vain kohtuullista, että tästä maksetaan parempaa kuin käyvän arvon mukaista korvausta. Erityisesti tämä on perusteltua silloin, kun yksityistä maaomaisuutta lunastetaan yhteiskunnan taholta tulevien tarpeiden takia, kuten sähkölinjojen, tiestön tai jonkin muun koko yhteiskuntaa palvelevan toiminnan takia.

Nykyisellään lunastuslaki tarjoaa perustuslain mukaista minimisuoja omaisuudelle, usein ei sitäkään. Mitään estettä ei ole suojaamasta omaisuutta tätä minimitasoa paremmin. Omaisuuden suoja on Suomessa kavennettu määrätietoisesti 70-luvulta lähtien. Nyt on tilaisuus kääntää tilanne toiseen suuntaan ja parantaa omaisuuden suoja huomattavasti.

Tuottajaorganisaatioiden perustaminen oltava mahdollista kaikille maataloustuotteille

Maatalouden harjoittajan asema suhteessa muuhun elintarvikeketjuun on heikko. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitykset (KKV 2012) ovat osoittaneet, että kauppa käyttää vahvaa asemaansa suhteessa niin elintarviketeollisuuteen kuin erityisesti pieniin elintarviketoimittajiin. Liitteenä erillinen muistio KKV:n selvityksestä.

KKV:n selvityksen jälkeen ei ole tapahtunut mitään konkreettista muutosta siinä esitettyjen ongelmien korjaamiseksi. Kauppa on päinvastoin ottanut entistä voimakkaamman roolin elintarvikeketjun ohjauksessa ja erityisesti siinä muodostuvan tulon jaossa.

Kauppojen halpuuttamiskampanjat ja panostukset omiin tuotemerkkeihin yhdessä Venäjän ja maailmankaupan tilanteen kanssa on ajanut maatalousyrittäjät heikoimpaan tilanteeseen koko EU-aikana. Maataloustulo onkin pudonnut selvästi rajuimmin EU-maista Suomessa vuosina 2010-2015, yhteensä yli 50 % työntekijää kohti.

MTK-Etelä-Savon ja MTK-Kaakkois-Suomen kanta on, että kilpailulainsäädäntöä tulee muuttaa, jotta elintarvikeketjun toimintaan saadaan edes pieniä positiivisia muutoksia reilumpaan suuntaan. Erityisen tärkeää on saada mahdollisimman pian avuttua elintarvikkeiden hintarakenne niin, että siitä nähdään kaikkien ketjun toimijoiden osuus. Tällä hetkellä kauppa ei suostu tätä tekemään.

Tuottajaorganisaatioiden osalta MTK-Etelä-Savo ja MTK-Kaakkois-Suomi esittivät, että ne tulee laajentaa koskettamaan kaikkia maataloustuotteita. Niiden muodostamista ei tule myöskään rajoittaa esimerkiksi määrällä minimimäärä viljelijöitä, jotka voivat muodostaa tuottajaorganisaation.

Edelleen MTK-Etelä-Savo ja MTK-Kaakkois-Suomi esittivät, että epäreiluista kauppatavoista on oltava mahdollisuus tehdä anonyymejä ilmoituksia. Myös todettujen väärinkäytösten rangaistuksia tulee merkittävästi koventaa nykyisestä. Näillä keinoin on mahdollista saada julki tilanteita, joihin elintarviketoimittajat käytännössä kaupan kanssa törmäävät.

Hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

MTK-Etelä-Savo ja MTK-Kaakkois-Suomi toivat esille seuraavia seikkoja liittyen maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseen.

Kuten lausunnolla olevan lain yleisperusteluissa todetaan, pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa tavoitellaan rakentamismahdollisuuksien helpottamista uudistamalla maankäyttö- ja rakennuslakia. Tämä on laajasti tulkittu niin, että hallituksen tavoitteena on aidosti lisätä paikallista päätösvaltaa maankäytön ja rakentamisen osalta sekä konkreettisesti lisätä haja-asutusalueiden elinvoimaa poistamalla rakentamisen ja maankäytön esteitä.

Jotta hallitusohjelman tavoitteet täyttyisivät, tarkoittaa se lainsäädännön sisällön muutoksia, ei pelkästään olemassa olevien prosessien keventämistä. Nyt lausunnolla oleva lakiluonnos keskittyy monilta osin vain jälkimmäiseen ja aitoa tahtoa rakentamisen ja maankäytön rajoitusten poistamiseen ei lakimuutoksesta ole löydettävissä.

Lain muutosesitystä leimaa voimakas keskittämisen tahtotila ja asumisen sekä yrittämisen vapauden rajoittamisen kulttuurin jatkaminen, jopa vahvistaminen. Hyvänä esimerkkinä tästä toimii mm. luonnoksen sivulla 19 esiin tuotu ympäristöministeriön selvitys, jonka mukaan vähittäiskaupan suuryksikön kokorajalla on sitä suurempi vaikutus lähialueverkon harvenemiseen ja palvelujen saavutettavuuden heikentymiseen mitä korkeampi kokoraja on. Tästä huolimatta lakimuutoksessa esitetään vähittäiskaupan suuryksiköiden kokorajan tuplaamista. Jo kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen on aiheuttanut ongelmia pienemmille kaupan alan toimijoille ja tämä esitys entisestään pahentaa sitä.

Edelleen sivulla 24 todetaan, että asumisen sijoittuminen irralleen muusta yhdyskuntarakenteesta voi sisältää kielteisiä ympäristövaikutuksia. Ja sivulla 25, että ehdotetut muutokset johtaisivat siihen, että kaavojen kehittävä ja edistävä rooli painottuisivat kaavojen säilyttävän ja suojelevan roolin sijaan. Myös täydennysrakentaminen jätetään luonnoksessa pelkästään olemassa olevien tiiviiden yhdyskuntarakenteiden mahdollisuudeksi. Tämä kuvataan suorastaan runollisesti ”Täydennysrakentamisen kautta saavutettava asuntotyyppien vaihtelevuus ja rakennuskannan ajallinen kerroksellisuus tasapainottavat sosiaalista rakennetta”.

Maaseutu ja haja-asutus, jos mikä on vaihtelevaa ja kerroksellista ja sisältää laajasti erilaisia sosiaalisia rakenteita, joita voidaan maankäyttö- ja rakennuslakia kehittämällä tasapainottaa siten, että myös taajamamerkkien ulkopuolella asuvat ihmiset voivat kokea olevansa yhdenvertaisia kansalaisia muun Suomen kanssa. Hallitusohjelman kirjaukset rakentamismahdollisuuksien lisäämisestä haja-asutusalueilla ja mm. suunnittelutarveratkaisujen lieventämisestä eivät sisällä tulkinnanvaraa, vaan lainvalmistelijan on otettava ne annettuina tekijöinä. Ympäristöministeriön ei tule omilla tulkinnoillaan vesittää niitä.

Eräs keskeinen maaseudun elinvoiman edistäjä on rantarakentaminen. Nykyinen erottelu loma-asutuksen ja muun asutuksen välillä on vanhentunut. Yhteiskunnassa puhutaan laajalti joustavasta työelämästä ja työn tekemisen muotojen muuttumisesta, jotka ovat jo käytännössä toteutuneita tosiasioita. Tämä tarkoittaa myös perinteisen asumisen määrittelyn muuttumista.

Nykyisenkaltainen kaavoitusjärjestelmä perustuu kuitenkin edelleen 80-lukulaiseen ajatusmalliin, jossa kansalaisen elämä jakautuisi tarkkarajaisesti työhön ja vapaa-aikaan. Tässä vanhentuneessa käsityksessä myös kansalaisen vapaata fyysistä sijoittumista käsitellään kaavoituksellisin välinein jakamalla asumismuodot vakituisen ja vapaa-ajan asumiseen. Tällä kohtaa maankäyttö- ja rakennuslakia tulee muuttaa siten, että rakentamisen ohjaamisesta voidaan päättää kuntatasolla niin, että se palvelee kansalaisia heidän lähtökohdistaan ja kuntien etujen mukaisesti.

Suomessa vallitsee varsin suuri yksimielisyys siitä, että koko maa on pidettävä asuttuna ja elinvoimaisena. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että myös maaseudulla on oltava elämisen, asumisen ja yrittämisen mahdollisuuksia. Tässä keskeisenä tekijänä on maankäytön ja rakentamisen salliminen asukkaiden ja elinkeinonjen tarpeiden pohjalta. Kaavoituksen tulee tältä osin mitä suurimmassa määrin olla kehittävä ja edistävää.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa on mahdollisuus nykyisen lain sisältämien vakavien puutteiden ja koko maan kehitystä jarruttavien vikojen korjaamiseen. Keskeistä tässä on, kuten hallituksen toteuttamassa maakuntahallinnon uudistuksessa, vallan siirtäminen lähemmäs kansalaisia. Tämä tarkoittaa ylhäältä päin tulevan valtion ohjauksen ja valvonnan merkittävää vähentämistä ja päätöksentekovallan siirtämistä paikallistasolle. Maankäytössä ja rakentamisessa tämä tarkoittaa kuntatason päätösvallan lisäämistä, ilman valtion veto- tai valitusoikeutta.

Metsätilojen sukupolvenvaihdoksia edistettävä ja yrittäjätulovähennys otettava käyttöön

Metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistäminen on mukana hallitusohjelmassa ja rahaa tähän toimenpiteeseen on varattu 20 miljoonaa euroa. Valmistelussa on ollut useita vaihtoehtoja ja esityksen luvattiin olevan valmis jo huhtikuussa. Metsänomistajat odottavat nopeita päätöksiä valmistelun etenemisestä. Nykyinen odottava tilanne ei ole metsänomistajien eikä metsäalan toimijoiden toivoma tilanne. Itä- ja Keski-Suomen verovaliokunta vaati, että valmistelu hoidetaan päätökseen pikaisella aikataululla ja valittu järjestelmä on selkeä metsänomistajille.

Verovaliokunta kiirehti myös yrittäjätulovähennyksen käyttöönottoa vuoden 2017 alusta lähtien. Yrittäjätulovähennys on mukana hallitusohjelmassa. Valiokunta muistuttaa hallitusta myös paineista alentaa maatalouden tuotantorakennuksiin kohdistuvaa kiinteistöverotusta. Kiinteistöveron alentaminen vaikuttaisi suoraan investoijien maatalojen kassakriisiin.

MAATALOUDEN ERITYISKYSYMYKSIÄ

Liha – Itä- ja Keski-Suomen lihavalioikunta

Tuet maksettava ajallaan ja tukien kohdentamista muutettava

Lihatiloilla on vakavia ongelmia maksuvalmiuden kanssa. Tukimaksujen edelleen siirtyminen koskee erityisesti juuri lihantuotantotiloja. Pitkään jatkunut tuotannon heikko kannattavuus on syönyt kassavarat olemattomiin ja tuotantoa on jouduttu rahoittamaan velkarahoituksella. Tilojen maksuvaikeudet näkyvät koko maatalousketjussa. Kun viljelijöillä ei ole rahaa maksaa laskuja ei myöskään maatalouden tarvekauppa käy ja investoinnit pysähtyvät. Rahattomuus, joka johtuu toisen osapuolen (valtion) velvoitteiden hoitamattomuudesta käy viljelijöille henkisesti raskaaksi. Valiokunta kannustaa lihantuottajia osallistumaan aktiivisesti MTK:n järjestämään mielenilmaisuuksiin ja luomaan painetta päättäjille viljelijöiden talousahdingon hoitamiseen.

Tukimaksuille eräpäivä ja valtiolta ennakkomaksut

Valiokunta vaatii tukimaksuille eräpäivää ja viivästyksille tulee määrätä korko. Tukimaksujen ongelmissa ei pidä mennä EU:n selän taakse. Suomessa valtion pitää ottaa maaseutu ja maatalouspolitiikan välirahoitus vastattavakseen. Valtio tulee maksaa tuet tukihakuvuonna ja osa ennakkomaksuina. Valtion tehtävänä olisi periä EU:lta saatavansa. Valtion kuluu toimia väli-/siltarahoittajana sen sijaan, että yrittäjät ja elinkeinotoiminta kantavat tämän vastuun ilman mitään korvausta.

Kohtuuttomat sanktiot pois

Tukiehtojen piti keventyä, mutta niitä kiristetään edelleen. Esimerkiksi yhden teuraserän ilmoittaminen päivän myöhässä voi viedä nautatilalta koko nautapalkkion. Myöhästynyttä ilmoitusta ei voi viljelijä perua tai korjata. Pahimmassa tapauksessa yksi onohdus voi maksaa viljelijälle koko vuoden palkan. Sanktiointi EU-tuissa on lihatiloille kohtuutonta ja vaarantaa elinkeinon jatkuvuuden. Lihavalioikunta vaatii järeitä ja nopeita toimia byrokratian purkamiselle ja kohtuuttomien sanktioiden poistamiseksi. Suomen on ajettava omien viljelijöiden etua EU:n suuntaan.

Tuet on kohdennettava uudestaan

Suomi on taloudellisesti tiukassa tilanteessa. Raha pitää käyttää tehokkaasti myös maataloustuissa. Tuet pitää kohdentaa uudestaan. Tähän tulee mahdollisuus, kun tukijärjestelmää arvioidaan vuonna 2017. Tuet on oltava heikoimmilla viljelyalueille korkeammat kuin suotuisimmilla alueilla. Tukiero tulee arvioida myös itä / länsi suunnassa ja rakentaa pohjoisen tuen aluejako uudestaan. Tukien vaikuttavuutta voidaan parantaa maksamalla tuet paremmin tuotantoon kohdistettuna. Kaikki markkinalähtöisessä viljelyssä oleva pelto on saatava korvauskelpoisuuden piiriin. Maataloustuen saamisen edellytyksiin on palautettava ehto markkinalähtöisestä viljelystä. Tuen saajilla on tuen lisäksi oltava myös maatalouden myyntituloja.

Rahaa lisää markkinoilta

Lihatilat tarvitsevat lisää tulovirtaa markkinoilta. Teurastamojen tulee hinnanlaskujen sijaan ryhtyä nostamaan lihanhintaa ja vyöryttää kustannusta ketjussa eteenpäin. Suomalainen laatu liha ei saa olla alennusmyyntitavaraa joka kilpailee hinnalla ylijäämä tuontierien kanssa. Mikäli lihakauppa ei Suomessa käy oikeaan hintaan, on lihaa vietävä ulos.

Alkuperämerkinnät

Lihan alkuperämerkinnät on saatava selvästi esiin kaikkiin lihaa sisältäviin elintarvikkeisiin. Alkuperämerkinnät pitää olla esillä myös ravintoloiden ja suurkeittiöiden käyttämässä lihassa ja lihavalmisteissa. Lisäksi kaiken Suomessa markkinoitava lihan pitää täyttää samat tuotantovaatimukset, kuin mitä Suomessa tuotetulle lihalle on säädetty. Silloin tilanne on reilu kuluttajalle ja tuottajalle.

Kannattavuus ratkaisee lihantuotannon säilymisen suomessa

Lihantuotannon kannattavuus on ollut heikkoa Suomessa pitkään. Tämä näkyy tuotannosta luopumisena, jatkavien ja investoivien tilojen maksuvalmiusongelmina. Myös lihantuottajien jaksaminen on koetuksella. Tuottajat kestävät hetkistä epävarmuutta ja huonoa taloustilannetta, mutta pitkäkestoisessa kriisissä monen yrittäjän voimat hiipuvat. Itä-Suomen lihavaliokunta on erityisen huolissaan nimenomaan lihantuottajien jaksamisesta ja tuotannon voimakkaasta vähentymisestä heikoimmilla viljelyalueilla.

TNS-Gallupin mukaan Itä-Suomessa naudanlihan ja sianlihan tuotanto vähenee 15 % vuoteen 2022. Lampaanlihassa tuotanto kasvaisi 10 %, mutta tilaluku vähenee 15 %. Naudanlihassa tuotannon väheneminen johtaa naudanlihan omavaraisuusasteen tippumiseen nykyisestä 80 prosentista 60 prosenttiin. Lihantuottajat ilmoittavat suurimmaksi syyksi tuotannosta luopumiseen juuri heikon kannattavuuden. Naudanlihan tuotannossa tuotantoa laskee myös lypsylehmien määrän vähentyminen ja sitä kautta pienemmät vasikkamäärät. Heikko kannattavuus ei houkuta tuottajia lisäämään emolehmä tuotantoa. Sianlihan tuotanto jää harvojen tilojen varaan, mikä vaarantaa tuotantosopimusten pysymisen Itä-Suomessa.

Keski- ja Itä-Suomen lihavaliokunta pitää tutkimustuloksia huolestuttavina, mutta odotettuina. Nyt on viimeistään kaikilla tasoilla tartuttava suomalaisen lihantuotannon kannattavuusongelmien ratkaisemiseen. Tuotannosta luopuvien tuotannon korvaamiseksi on jatkavien tilojen investoitava. Vain kannattavaan tuotantoon investoidaan, kannattamattomat investoinnit on laitettava jäihin. Tämä on myös lihatalojen ymmärrettävä.

Rahaa on haettava lisää markkinoilta siten, että se tulee tuottajahintoihin saakka. Kotimaassa teollisuuden on lisättävä omaan neuvotteluvoimaa ja kaupankäynnin osaamista keskittynyttä ja osaavaa kauppaa vastaan. Huono katteiselle myynnille kotimassa pitää hakea viennin kautta parempaa tuottoa. Vientilupien saaminen Kiinaan avaa uusia mahdollisuuksia viennille, myös muita uusia vientikohteita tarvitaan.

Suoramyyntissä on hyvää ja positiivista virettä ja se on osalle tiloista kannattava vaihtoehto verrattuna perinteisiin myyntikanaviin. Lihan tuotannon kannattavuuteen vaikuttaa myös julkisen sektorin toiminta. Julkisissa hankinnoissa pitää lihalla olla aina samat tuotantovaatimukset kuin suomalaisella lihalla on. Alkuperällä on väliä kuluttajalle, alkuperämerkinnät on saatava nähtäväksi jalosteisiin kuin ravintola annoksiinkin.

Kustannukset ja tehokkuus vaikuttavat myös kannattavuuteen. Tehokkuudessa pärjäämme kilpailijoille. Kustannuksissa emme. Suomalaisen lihantuotannon kustannuksia ei tule entisestään lisätä. Eläinsuojelulain valmistelussa Suomeen ei saa tehdä tiukempaa lainsäädäntöä, kuin eurooppalaisella lihantuotannolla on. Hyvästä eläin terveydestä ja tautitilanteesta on pidettävä huolta kaikilla ketjun tasoilla. Ilmastoasioiden varjolla maataloudelle ja kotieläintuotannolle ei saa asettaa lisävelvoitteita elinkeinon kustannuksella.

Maito – Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta

Byrokratiaa tulee purkaa ja lomitussjärjestelmää kehittää asiakaslähtöisesti

Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta oli tyytyväinen perjantaina 11.3.2016 MTK:n organisoimaan mielenilmaukseen Helsingin Senaatintorilla. Lupauksia ja hyvän tahdon eleitä on saatu kuulla hallinnolta ja päättäjiltä sekä tuen osoituksia mm. kuluttajilta. Nyt kaikkien toimijoiden on käytettävä kaikki tarmonsä näiden lupaus-ten lunastamiseksi ja viljelijöiden tilanteen parantamiseksi. Näitä toimenpiteitä ovat mm. hankintalain uudis-taminen ja tukien maksatuksen hoitaminen pikaisesti kuntoon. Myös tukibyrokraatian purkaminen pitää saada lopultakin aidosti käyntiin. Mitään lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, jotka heikentävät suomalaisen maatalou-den asemaa ja kilpailukykyä, ei tule toteuttaa.

Itä-Suomen maitovaliokunta pitää välttämättömänä, että lomitusspalvelujen kehittäminen tapahtuu asiakasläh-töisesti. Lakien tärkein tavoite on turvata toimivat ja tasapuoliset lomituss- ja sijaisapupalvelut maatalousyrittä-jille. Tämä tarkoittaa, että lomitusspalvelulain kehittämistä valmisteleva työryhmä keskittyy työssään lain kehittä-miseen viljelijälähtöisesti ja lomitusspalvelujen tason parantamiseen. Lomitus on osa suomalaisten viljelijöi-den sosiaaliturvaa.

Suomalainen maatalouslomitusjärjestelmä varmistaa niin tuottajien kuin sitä kautta myös tuotantoeläinten hyvinvointia. Lomitussjärjestelmä on ainoa väline taata maatalousyrittäjille muita vastaava sosiaaliturva. Eri-tyisesti nyt, kun suomalaiset maatilat ovat historiansa tiukimmassa taloudellisessa tilanteessa, tulee lomituss-palveluiden osaltaan ylläpitää viljelijöiden jaksamista ja hyvinvointia.

Huoli viljelijöiden jaksamisesta syvenee

Pitkittynyt maitokriisi vaikuttaa kaikkiin maidontuottajiin. Vaikeuksiin ovat ajautuneet myös tuottajat, joiden talous oli vakaalla pohjalla kriisin puhjetessa. Valiokunta vaatii, että keväältä syksyyn siirtynyt n. 40 M€:n tilojen talouskriisiin tarkoitettu lisämääräraha on otettava käyttöön. Tästä paketista on löydettävä rahoitusinstrumentteja sekä välineitä tilojen kustannustaakan keventämiseksi, esim. kiinteistöveron poistaminen maatalousrakennuksilta.

Maitokriisin peruslähde on Euroopan alueella maidon ylituotanto, joka painaa tuottajahintaa. Osana kriisipa-kettia komissio mahdollistaa vuoden 2016 tukiennakoiden maksamisen korotettuna ja normaalia lievemmin ehdoin. Mahdollisuus on käytettävä ja lypsylehmäpalkkiosta on hakuvuoden puolella voitava maksaa viime vuoden vastaavaa suurempi osa.

EU:n Suomelle myöntämä kotieläintuotannon sopeuttamistuki on 7,5 milj. euroa. Siihen liittyvä kansallinen lisärahoitusmahdollisuus on käytettävä täytenä. EU:n maidontuotannon vähentämistuen haku on järjestettä-vä Suomessa mahdollisimman joustavasti.

Maidontuotantoa harjoittavista tiloista tällä hetkellä jokainen joutuu kamppailemaan selvitäkseen eteenpäin. Hyvin toimivan lomitussjärjestelmän merkitys on korostunut kriisitilanteen aikana. Myös jatkossa hyvät toimi-vat lomitusspalvelut pitää taata tasapuolisesti. Kustannuksia ollaan tiloilla säästämässä karsimalla ulkopuoli-sen työn käyttöä ja korvaamalla sitä viljelijäperheen omalla työllä, joka maitotiloilla on usein jo ennestään inhimillisesti katsoen ääriään myöten käytössä. Tulojen riittämättömyys kattamaan edes välttämättömiä kor-vausinvestointeja on johtamassa parhaassa työiässä olevien tuottajien luopumiseen tuotannosta. Viljelijöille ei saa kasata lisää ylimääräisiä velvoitteita, kuten hallitusohjelmassa luvataan.

Vilja – Itä- ja Keski-Suomen viljakasvivaliokunta

Viljamarkkinoita tasapainotettava

Itä- ja Keski-Suomen viljavaliokunta on erittäin huolissaan viljamarkkinoiden nykytilanteesta ja viljelijöiden taloudellisesta tilanteesta. Maailmantalouden epävarmuus heijastuu viljamarkkinoille tuottajahintojen alene-misena. Suomessa hintanäkymät ovat synkistyneet. Vehnän hinta on ollut näin alhaalla viimeksi kuusi vuotta sitten. Markkinatilanteeseen ei näytä olevan tarjolla välitöntä parannusta. Tarvitaan välittömiä markkina- ja maatalouspoliittisia, toimenpiteitä viljamarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi. Myös Suomen valkuais-omavaraisuuden kohottamiseksi öljy- ja palkokasvien viljelyä tulee edistää.

Tuotetun viljamäärän ja markkinoille tulon tulisi vastata paremmin kysyntää. Myös tilojen välisen viljakaupan kehittämiseksi tarvitaan toimenpiteitä, esimerkiksi jakamalla tietoa toimivista käytännöistä. Itä- ja Keski-Suomen viljavaliokunta pyrkii toimimaan etenkin tilojen välisen kaupan kehittämiseksi. Valiokunta sitoutuu edistämään tekeillä olevien varastonhallinta- ja sähköisen markkinapaikan käyttöönottoa.

Suomessa viljantuotanto on lisääntymässä myös sen vuoksi, että moni kotieläintila lopettaa ja siirtyy viljatilaksi. Tilojen välinen viljakauppa ei siten yksin tasapainota viljatasetta vaan tarvitaan myös viennin lisäämistä ja sitä edistäviä toimenpiteitä. Suomalaiselle laadukkaalle viljalle kyllä löytyy ostajia, jotka ovat valmiita maksamaan laadusta. Perinteiset viljanviejät eivät näitä mahdollisuuksia näytä hyödyntävän.

Viljelijöiden tulisi aina ottaa huomioon tulevan satokauden markkinaennusteet miettiessään kevään kylvöjä. Tuoreen ja helposti saatavilla olevalle markkinainformaatiolle ja myös hintariskien hallinnan osaamiselle on kysyntää. Itä-Suomen viljavaliokunta pitääkin MTK:n ponnisteluja markkinaedunvalvonnan tehostamiseksi tärkeinä. Uusien työkalujen luominen ja käyttöönotto viljamarkkina- ja tuotantokustannusinformaation osalta on tarpeen viljelijöille. MTK:n tulee huolehtia, että näihin asioihin liittyvää koulutusta on tarjolla kattavasti eri puolilla Suomea. Koulutukset on saatava käyntiin jo tänä vuonna.

Maatalouspolitiikassa pitää tehdä suunnanmuutos, politiikan tulee ohjata maataloutta ruoantuotantoon. Nykymeno rapauttaa ruoantuotantoa, kun monet tekijät maailmalla vaatisivat toimimaan päinvastoin. MTK:n tulee ottaa yhä selvemmin kantaa aktiivisen ruoantuotannon kannusteiden puolesta.

Valiokunnan toisessa kokouksessa käsiteltiin MTK:n valiokuntauudistusta ja laadittiin uudistuksen mukaisen, uudelleen nimetyn Itä- ja Keski-Suomen peltokasvit -valiokunnan ohjesääntö. Keskustelua käytiin myös viljakaupassa sovellettavista viljanäytteiden analyysimenetelmistä, erityisesti hometoksiinien määrittämisen osalta. Valiokunnan puheenjohtaja valtuutettiin selvittämään asiaa eteenpäin ja viemään keskustelusta viestiä keskusliittoon.

Kertomusvuoden aikana valiokunnan aloitteesta 29.3.2016 järjestettiin Suonenjoella Itä- ja Keski-Suomen yhteistyöalueen yhteinen viljamarkkinakoulutus, jossa tutustuttiin MTK:n kehitteillä oleviin markkinaedunvalvonnan uusiin sähköisiin työkaluihin. Koulutuksessa saatiin myös perusteellinen ajankohtaiskatsaus maailman ja Euroopan viljamarkkinatilanteesta sekä yhteistyö alueen viljan tuotannosta ja -käytöstä.

Luonnonmukainen tuotanto – Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunta

Ruoantuotantoon tarkoitetut tuet vakuudeksi valtiolle

Itä- ja Keski-Suomen MTK – liittojen luomuvaliokunta toteaa, että viljelijöiden taloudellinen tilanne tuotantosuunnasta ja –tavasta riippumatta on kriittinen. Alustavat tiedot verovuoden 2015 verotettavista tuloista osoittavat viljelijöiden tulojen laskeneen 40 – 50 %. On myös tiloja joiden tulos jää negatiiviseksi ja joudutaan tekemään tilinpäätösjärjestelyjä.

Ruoantuotantoon tarkoitettujen tukien viivästyminen on johtanut maataloilla kassakriisiin. Sen korjaamiseksi on saatava rahaa ja äkkiä, vaatii valiokunta. Samalla valiokunta esittää, että valtion on tultava viljelijöitä vastaan lyhytaikaisella kassarahoituksella jossa tuet toimivat vakuutena ja pitkäaikaisilla valtion takaamilla vakuutuslainoilla.

Luonnonmukaisen tuotannon kannattavuutta on kehitettävä. Luomutuotteille on etsittävä uusia markkinoita ja valiokunta edellyttää, että MTK edesauttaisi synnyttämään luomuvientiprojektin kaikille luomutuotteille. Valtion vienninedistämistoimenpiteiden on koskettava myös luomuelintarvikkeita.

Luomusiemenen käyttöpakkoa ei tule ottaa käyttöön ja tarkastuksia kehitettävä tuotantoa tukevaan suuntaan

Itä- ja Keski-Suomen MTK - liittojen luomuvaliokunta toivoo nykyisen menettelyn jatkuvan luomusiementen käyttöpakon sijaan. Luomusiemenellä on krooninen saatavuusongelma ja suhteettoman korkea hintataso alan kannattavuuden nähden.

Luomuviljelyn alan ennustetaan kasvavan nopeastikin, tämän myötä Suomeen soveltuvia lajikkeita ei ole riittävästi saatavilla. Siemenpuute johtaa sellaisten lajikkeiden tuontiin, jotka eivät sovellu Suomessa viljeltä-

viksi, toteaa valiokunta. Valiokunta ei näe perusteita muuttaa nykyistä luomuviljelyssä käytettävää käytäntöä luomusiementen korvaamista tavanomaisella siemenellä poikkeustilanteessa.

Lisäksi valiokunta vaatii, että lisäysaineistorekisterissä pitää näkyä myös siemenen koko, jotta voidaan ennakoita siementarpeet kysyntää vastaavaksi.

Valiokunnalla on suuret odotukset MTK:n valiokuntauudistukselta. MTK:n luonnonmukainen valiokunta korvataan luomuydinryhmällä. Ryhmän on saatava riittävät resurssit ja toimivat verkkotyökalut luomuedunvalvonnan kehittämiseen ja vastattava jäsenten tarpeisiin.

Luomu-tuotannon tarkastuksilla varmistetaan kuluttajille tuotteiden alkuperä ja aitous. Tuotantotarkastuksissa ovat tarkastajat tulkinneet kasvustoja eri tavalla tarkastajasta riippuen. Lisäksi Ely-keskusten tarkastajien näkemykset poikkeavat Luomu-tarkastajien näkemyksistä. Valiokunta esittää viljelytapavaliokunnan perustamista seuraamaan tuki- ja luomutarkastustoimintaa sekä ratkomaan tulkintaerimielisyyksiä. MTK:n on laadittava yhdessä MAVIN kanssa viljelijöille tukivalvontaopas viljelijöiden oikeusturvan turvaamiseksi.

Luomu-tuotannotarkastuksessa tehtyjä havaintoja ei tule käyttää maataloustukien valvonnassa sanktiointiperusteena. Tarkastusta tekevät eri organisaatiot. Luomu-tuotannon valvontaa tekevät yksityiset asiantuntijat ostopalveluna Eviralle, tukivalvontaa Ely-keskusten virkamiehet joilla on asiassa virkavastuu.

Valiokunta vaatii luomutarkastukseen yhtenäiset hinnoitteluperusteet myös eläintarkastuksiin. Valiokunta näkee, että luomutarkastusväli voi olla kaksi vuotta. Luomun omavalvontaa tulee kehittää elintarvikealan omavalvonnan suuntaan.

Kananmunatuotanto (Lähde: MTK:n kotieläinasiainmies Jukka Rantala)

Kananmunamarkkinoilla vuosi oli erityisen vaikea. Lidl ilmoitti lopettavansa virikemunien myynnin. Muutos sekoitti markkinat ja laski voimakkaasti virikemunien hintoja. Tässä yhteydessä voimakkaita paineita kohditi myös lattia- ja luomumuniin, mutta niiden hintataso säilyi vakaalla, mutta matalalla tasolla.

MTK:n Kananmunavaliokunta käsitteli tuottajahinnan heikkoa kehitystä ja asia tuotiin myös esille julkisuudessa useaan kertaan. Syyskuussa valiokunta järjesti Pöytyällä kananmunantuottajien yleisen kokouksen erittäin synkän markkinatilanteen vuoksi.

Keskusliiton Kananmunavaliokunta piti kolme kokousta vuonna 2016. Etelä-Savosta valiokunnan jäsenenä oli Jouni Paunonen Juvalta.

Kananmunien kokonaistuotanto 200-2016, miljoonaa kiloa (Lähde: Luonnonvarakeskus).

	A-lk. häkkikanala	A-lk. lattia- ja ulkokanala	A-lk. luomutuotanto	B-luokka
2010	41,59	13,80	1,57	4,02
2011	40,44	16,31	1,50	4,03
2012	36,87	19,55	2,17	3,63
2013	38,47	21,14	2,54	4,80
2014	38,77	20,56	2,82	4,89
2015	41,58	21,94	3,13	4,80
2016	41,94	21,73	3,33	5,57

Kananmunien tuottajahinnat €/100 kg (Lähde: Luonnonvarakeskus).

	A-lk. keskimäärin	A-lk. häkkimunat	A-lk. lattia- ja ulkomunat	A-lk. luomumunat	B-lk. keskimäärin
2010	91,40	84,31	92,21	247,46	40,26
2011	100,52	92,68	101,95	262,53	24,56
2012	121,39	111,30	117,30	298,35	34,05
2013	123,57	112,20	123,07	278,56	32,88
2014	105,43	94,57	104,65	245,67	29,87
2015	107,41	95,67	107,98	256,38	31,92
2016	105,67	91,81	107,57	260,37	27,78

SOSIAALIPOLITIikka – Itä- ja Keski-Suomen sosiaalivaliokunta**Lomituspalvelulain tulkintoja tehtävä yrittäjälähtöisesti**

Lomituspalvelujen sujuvuus on tärkeä kaikille osapuolille. Tässä hankalassa muutostilanteessa, jossa uuden lomituspalvelulaista ei vielä ole tarkkoja virallisia ohjeita, on tärkeää yrittää yhteistoimin viedä asioita eteenpäin.

Lomatoimien ei tule tehdä omia sovelluksia ennen kuin tarkemmat ohjeet tulee Melalta. Muun muassa lomarenkaiden lakkauttamiselle ei ole perusteita olemassa ja turhia lomittajien irtisanomisia tulee välttää. Osaaville lomittajille on jatkossakin töitä.

Lomaan oikeutetun pitää kiinnittää huomiota oikeanlaisen yrittäjäkohtaisen työtuntimäärän saamiseksi, jolla lomitus onnistuu ja lain henki toteutuu. Jos näin ei ole, niin asiaan on tartuttava, vaikka valitustietä käyttäen.

Maatalouslomitus on tärkeä työhyvinvoinnin tukipalvelu ja sen tulee olla edelleen tärkeä edunvalvonnallinen asia myös MTK:ssa.

Valiokunta toteaa, että lomitus tulisi säilyä lähipalveluna ja nykyinen hallintomalli turvaa lomituspalvelun saannin alueilla, joilla ei ole lomitusyhtiöitä tai yrittäjälomittajia. Yrittäjälomittaja-malli antaa joustavuutta lomituspalvelun toteuttamiseen.

Vuoden toisessa kokouksessa valiokunta käsitteli lomituksen tilannetta

STM:n asettamis päätöksen 8.7.2016 mukaan lomituspalvelujen kehittämistyöryhmän tehtävänä on selvittää lomitusjärjestelmien toimeenpanoa ja lomituspalvelujen uudistamistarpeet lomitukseen siirtyessä maakuntien tehtäväksi. Lomitukseen osalta on selvää, että palvelut on oltava saatavilla kautta Suomen. Samalla käsitellään maakuntauudistuksen vaikutuksia lomituspalvelujen järjestämiseen.

Työryhmä istuu maaliskuun loppuun, ja työryhmän selvitys on kirjoitettava hallituksen esityksen muotoon samassa aikataulussa. Työryhmän tavoitteena on arvioida lomitusjärjestelmän uudistamistarpeet, kun maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomitukseen järjestäminen siirtyy maakuntien tehtäväksi. Samalla myös lomittajat sekä hallinto siirtyvät maakunnille. Varsinainen tehtävä on tehdä lomitukseen siirto maakunnille.

Eduskunnan valiokunnan määrittelemät seurattavat asiat tulee ottaa työskentelyssä huomioon, ja ne ovat lomittajien osa-aikaisuus, varallaolon ja valvontakäyntien maksullisuus sekä tuettujen maksullisten tuntien lisääminen. Kyse on kokonaisuudistuksesta ja itse lomituspalveluun voidaan tehdä muutoksia, jos se tarpeelliseksi nähdään.

Lomitusasioissa tuotiin esille lisäksi seuraavaa:

- Yrittäjien pääsy yhdessä lomalle on vaikeutunut ja syynä on muun muassa varallaolo, kun ei tiedä paljonko varallaolo kuluttaa tunteja.
- Jos tilalla on kaksi lomittajaa lomitusyksikön tulisi suunnitella työt siten, että lomittajat tulisivat tilalle eri aikaan ja näin saataisiin joustavuutta töiden tekemiseen.
- Tilojen kesken on lomituksessa liikaa vaihtelua ja sitä pitää vähentää.
- Tilalle vahvistettu lomitusajaksi ei aina riitä ja on sattunut tapauksia, että lomalla oleva on joutunut jatkamaan lomittajan töitä, kun lisäaikaa ei ole saatu. Työaika tulisi olla lomittajalle sellainen, että se riittäisi ja tunnit tasattaisiin pidemmällä aikaa.
- Lomituspäivän pituuden laskemiseen käytettävän TTS managerin sisällöt pitäisi ottaa tarkastelemaan, sillä siinä ei ole kaikki karjataloustyöt. Lomitusyksikköjen tulkintaa pitäisi yhtenäistää, mikä kuuluu normaaliin työaikaan ja mikä ei.
- Ongelmana nähdään myös se, että tuntilomittajat eivät voi tehdä maksullisia lomituksia. Maksullinen lomitus tulisi saada tehdä myös tuntilomittajien työllä.
- Äkillistä sijaisapua hakiessa tekstiviestin pitäisi riittää sijaisavun hakemiseksi, mutta nyt se ei kaikissa yksiköissä tekstiviesti riitä.
- Lomittajien osa-aikaisuus on iso ongelma.
- Kun koulutuksiin ei saa sijaisapua niin koulutuksiin ei lähdetä.
- Lomahallinnolla ei ole käyttöoikeutta eläinrekisteriin ja sieltä näkisi muutokset. Helpottaisi lomahallinnon työtä.

Lomituspalvelujen tulee säilyä laadukkaina joka puolella maata. Maakuntaudistuksessa lomituksen rahoitus maakunnille tulee mennä kohdistettuna lomitukseseen, jotta palvelut turvattaisiin. Päivittäisten lomitustuntien määrittämisessä pitää päästä nykyistä joustavampaan menettelyyn ottaen huomioon päivien vaihtelut tilan karjan hoidossa ja turvata työtuntien riittävyys. Sijasavun hakemisessa kirjallinen hakuvaatimus poistettava ennen lomituksen alkua.

Paikallisyksiköiden on toimittava samalla tavalla, nyt tilanne ei ole se vaan ne tulkitsevat lainsäädäntöön kirjattuja asioita. Lomittajien osa-aikaisuus johtaa ammattitaitoisen työvoiman katoamiseen. On mietittävä keinoja, miten pitää töissä ja miten säilyttää työn houkuttavuus.

Tilojen työvoima ja lomitustyö tulee voida yhdistää, jos halutaan maaseudulla säilyttää työpaikkoja. Eli tilalla on työntekijä, jolla pitäisi voida teettää myös lomitustyötä.

Työhyvinvoinnin kannalta nostettiin esille lomalle irrottautumisen tärkeyttä ja lomituksen toimivuutta. Työterveyshuollon merkitystä hyvinvoinnin edistäjänä pidettiin tärkeänä ja kannettiin huolta tiloista, jotka eivät kuulu työterveyshuoltoon. Kuntoutusta on vähennetty ja siksi myös tuettu loma pitäisi saada sijaisapuun oikeuttavaksi. Tärkeää olisi saada myös työterveyshuollon määrärahat sidottua maakuntaudistuksessa.

Työterveyshuoltoon liittyneet 2014-2016, Lähde: Mela.

Mela		11.1.2017								
Työterveyshuoltoon liittyneet		2014			2015			2016		
Koko maa		67847	25343	37,4 %	64276	23575	36,7 %	62053	22549	36,3 %
Asuinkunta	Maakunta	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%
Lukumäärätietoja ei ole ilmoitettu kunnissa, joissa työterveyshuoltoon liittyneitä on alle 3.										
Enonkoski	E-Savo	79	26	32,9 %	74	25	33,8 %	75	24	32,0 %
Heinävesi	E-Savo	102	39	38,2 %	100	35	35,0 %	92	31	33,7 %
Hirvensalmi	E-Savo	121	56	46,3 %	116	54	46,6 %	113	48	42,5 %
Joroinen	E-Savo	198	83	41,9 %	195	79	40,5 %	197	82	41,6 %
Juva	E-Savo	401	159	39,7 %	372	147	39,5 %	346	137	39,6 %
Kangasniemi	E-Savo	245	85	34,7 %	238	86	36,1 %	222	83	37,4 %
Mikkeli	E-Savo	692	279	40,3 %	640	268	41,9 %	623	260	41,7 %
Mäntyharju	E-Savo	188	66	35,1 %	173	57	32,9 %	166	61	36,7 %
Pertunmaa	E-Savo	114	53	46,5 %	106	42	39,6 %	104	41	39,4 %
Pieksämäki	E-Savo	335	74	22,1 %	312	71	22,8 %	297	67	22,6 %
Puumala	E-Savo	132	59	44,7 %	128	59	46,1 %	127	60	47,2 %
Rantasalmi	E-Savo	248	134	54,0 %	232	125	53,9 %	231	107	46,3 %
Savonlinna	E-Savo	494	182	36,8 %	468	179	38,2 %	452	172	38,1 %
Sulkava	E-Savo	170	58	34,1 %	157	53	33,8 %	146	49	33,6 %
Etelä-Savo		3519	1353	38,4 %	3311	1280	38,7 %	3191	1222	38,3 %
Etelä-Savon ELY-keskus		3519	1353	38,4 %	3311	1280	38,7 %	3191	1222	38,3 %

MAASEUTUYRITTÄJYYS

Maaseutuyrittäjyyden edunvalvonnan tarve ja painoarvo kasvaa MTK:n toiminnassa vuosi vuodelta. Jäsentiloilla maatilatalouden ohella harjoitettava muu yritystoiminta lisääntyy ja sen tilakohtainen merkitys kasvaa ohittaen osalla maatalouden merkityksen. Tämä edellyttää myös järjestön muuttumista jäsentensä mukana.

Liiton tasolla tapahtuva edunvalvonta on pitkälti maaseudun toimintaympäristöön vaikuttamista maakunnallisessa päätöksenteossa ja sen valmistelussa. Näitä ovat mm. maakunnallinen edunvalvonta –luvussa kuvattu toiminta, mikä on hyödyttänyt ja hyödyntää niin maaseudulla asumista, vapaa-ajan viettoa kuin kaikenlaisia elinkeinotoimintaa. Maaseutuyrittäjyyden edunvalvonta yritys- ja tilatasolla vaatii kuitenkin paljon parannettavaa järjestön kaikilla tasoilla.

Maaseutuyrittäjät tarvitsevat MTK:lta enenevästi edunvalvontaa, jonka kehittämisessä on edelleen paljon tehtävää. Maaseutuyrittäjyyteen nimettyjä henkilöitä ovat keskusliitossa toimivat toimihenkilöt sekä tuottajajhdistyksiin nimetyt yrittäjävastaavat. Liittotasolla maaseutuyrittäjyyden edunvalvonta hoidetaan suurelta osin olemassa olevilla toimihenkilöresursseilla, mikä on tarkoittanut joko kokonaistyöajan lisäämistä tai jonkin muun edunvalvonnan osa-alueen jättämistä vähemmälle.

Liittotasolla ei ole riittävästi resursseja panostaa maaseutuyrittäjyyteen. Yhteistyö muiden maaseudun toimijoiden kanssa sekä liittojen välinen yhteistyö parantaa mahdollisuuksia vastata haasteisiin maaseutuyrittäjyyden alueella.

Liittotasolla tapahtuva maaseudun elinkeinotoiminnan ja asumisen edistämiseksi tapahtuva edunvalvontatyö voidaan kuitenkin nähdä enenevässä määrin maaseutuyrittäjyyden edunvalvontana. Se ei ole samalla tavoin perinteistä edunvalvontaa kuin, mitä tehdään maatalouden piirissä, jolloin sitä ei myöskään ole osattu mieltää maaseutuyrittäjyyden edunvalvonnaksi. Käytännössä tämä työ on vaikuttamista maankäyttöön ja kaavoitukseen, maaseudun palvelujen ylläpitämiseen, ohjelmarahoituksen ohjaamiseen tasapuolisesti myös maaseudulle, luonnonsuojeluun ja ympäristölainsäädäntöön yms.

Itä- ja Keski-Suomen maaseutuyrittäjyysvaliokunta kokoontui vuoden 2016 aikana kaksi kertaa. Järjestäytymiskokous pidettiin Savonlinnassa 27.1. Käsiteltävinä asioina olivat rahoitustilaisuuksien järjestäminen yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa maaseutuvirastolta haettavan rahoituksen avulla. Valiokunta totesi, että olisi tarpeellista järjestää jokaisessa alueen liitossa maaseuturahoituksen hyödyntämiseen liittyviä tilaisuuksia. (Etelä-Savossa näitä tilaisuuksia järjestettiin kolme tammi-helmikuussa 2017).

MTK organisaatio ja maaseutuyrittäjyys -teemasta oli alustamassa valtuuskunnan puheenjohtaja Tommi Lunttila, joka tiivisti, että maatalouden edunvalvonta on monimutkaista, mutta ehkäpä kaikkein monimutkaisinta on maaseutuyrittäjäsenten edunvalvonta. Joskus edut ja asiat ovat jäsenten yritystoiminnan kannalta jopa vastakkaisia.

Valiokunnan toinen kokous pidettiin Tampereella 15.9. valiokuntaudistus työpajan yhteydessä, kokouksen puheenjohtajana toimi Outi Sironen. Kokouksessa käsiteltiin MTK:n valiokuntaudistusta maaseutuyrittäjyyden näkökulmasta sekä pohjustettiin tulevaa Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunnan työtä. Valiokunta piti hyvänä, että taustalla olisi strategia, joka asettaa toiminnalle tavoitteet. Kaivattiin myös välineitä, joilla tulokset olisivat paremmin seurattavissa sekä tekemisen meininkiä ja sitoutumista valiokunta ja verkostotyöhön jatkossa. Edelleen työstettiin pohjaa tulevan valiokunnan ohjesäännöksi ja keskusteltiin ruokapiiri toiminnasta ja sen mahdollisuuksista.

MAASEUTUNUORTEN TOIMINTA

Maaseutunuorten toimintaa Etelä-Savossa vuonna 2016 luotsasi maaseutunuorten valiokunta puheenjohtajanaan Antti Vauhkonen Mikkelistä ja varapuheenjohtajanaan Hanna Lokonen Ristiinasta. Valiokunta kokoontui toimikaudellaan viisi kertaa. Lisäksi Itä- ja Keski-Suomen maaseutunuorten valiokunnat pitivät yhteiskokouksen Kuusenkaristajaisten yhteydessä Tahkovuorella 22.-23.1.2016.

Toimihenkilöresurssina maaseutunuorten toiminnasta vastasi osa-aikainen maaseutunuorten asiamies Niina Mäntyniemi, joka irtisanoutui tehtävästä vuoden lopussa. Vuonna 2016 panostettiin erityisesti paikallisen ja

alueellisen toiminnan kehittämiseen. MTK-yhdistysten maaseutunuorten yhteyshenkilöt kokoontuivat kehittämispäivään Juvalla 12.3.2016 pohtimaan yhdistyksissä toteutettavia toimia.

Etelä-Savon maaseutunuoret valloittivat kuluttajien sydämet lähiruokatempauksillaan. Vuonna 2016 MTK - Etelä-Savon maaseutunuoret toivat julkisuutta lähiruoalle. Tiivistä yhteistyötä tehtiin Bistro Vileen omistajan, Ilkka Arvolan, kanssa. Maaseutunuoret lanseerasivat Kiitos-kortin, jonka lehmän maalasi kuvataiteilija ja emolehmäkasvattaja Anna Siiriäinen. Takapuolella oli lyhyt kuvaus maaseutunuorista ja Ilkka Arvolan rakentama kesäinen ruokaresepti lähituotteista.

Korttia jaettiin Kuluttajalle Kiitos- tempauksessa pääsiäisen alla 21.3.2016 Etelä-Savon ja Pohjois-Savon Kaupoissa. Asiakkaat pitivät paljon kortista, ja sen äärellä oli helppo keskustella tuottajille ja kuluttajille tärkeistä asioista. Kortin saama hyvä vastaanotto kannusti maaseutunuria järjestämään muutakin näkyvää kuluttajatoimintaa.

Maaseutunuoret osallistuivat Jurassic Rockiin 5.-7.8 yhdessä Vileen kanssa. Ilkka Arvola valmisti festariruokaa lähiseudun tuottajien raaka-aineista ja maaseutunuoret olivat sisäänheittäjinä ja jututtivat festarikansaa. Jurassic Rockissa oli noin 13 000 kävijää ja mukana oleminen toi paljon näkyvyyttä koko Etelä-Savolle. Arvolan ruoka oli pidettyä, juurikin jäljitettävyyden takia. Jokainen raaka-aineiden tuottaja oli osan aikaa festareilla esillä sekä heistä koostettiin pieni esite jaettavaksi.

Syksyllä 2016 Etelä-Savon Maaseutunuoret valloittivat Mikkelin Rantakylän yhtenäiskoulun. Bistro Vileen yrittäjä Ilkka Arvola valmisti maistavan koululounaan lähituottajien raaka-aineista. Hän halusi näyttää, että lähiruokaa on mahdollista käyttää myös suurtaloustehtävässä. Hän käytti keittiössä apunaan Esedun opiskelijoita ja yhtenäiskoulun kotitalousluokkaa.

Maaseutunuoret järjestivät koulun aulassa pienen visan oppilaille. Visa osoitti, että kaikkien ikäryhmien lapsilla oli vaikeuksia hahmottaa, mitä kaikkea lehmästä saadaan. Visa oli kuvamuodossa ja siinä piti valita, mitkä tuotteet saadaan lehmästä. Lisäksi maaseutunuoret vierailivat kotitaloustunnilla ja kertoivat lyhyesti toiminnastaan. Tapahtuma oli pidetty koulun henkilökunnan ja oppilaiden joukossa ja jatkoa on suunnitteilla.

Kouluyhteistyötä viriteltiin alueellisesti ja mm. Savonlinnassa Otto Makkosen tilalla kävi neljä ryhmää 4-16 vuotiaita tutustumassa lammastalouteen. Lisäksi käytiin kertomassa 7-9 luokkalaisille maa- ja metsätaloudesta.

Lähiruokaidea poiki lisäksi MaNulle Lounas- konseptin. Maaseutunuoret päättivät käydä yhteisillä lounailla vuoden 2016 aikana. Lounas toteutettiin omakustanteisena ja paikalle saivat tulla he, jotka paikalle pääsivät. Ruoan äärelle pysähtyminen on tärkeä osa arkea myös nuorille tuottajille. MaNulle Lounas sai hyvän vastaanoton ja sitä jatketaan vuonna 2017.

Maaseutunuoret kävivät myös Luston avajaistaapahtumassa 28.4 tutustumassa Maaseudun Tulevaisuuden 100 kuvaa-näyttelyyn.

Vaikuttamisen lisäksi toteutettiin toista kertaa Maaseutunuorten Syysmyrsky 9.12. Rantasalmen Kuus-Hukkalassa, missä vietettiin pikkujoulut syöden hyvää ruokaa. Lopuksi pidettiin maaseutunuorten syyskokous.

Kokouksessa valittiin erovuoroisten valiokunnan jäsenten tilalle kolme uutta jäsentä. Pois jäivät Noora Ruuth, Joonas Vauhkonen ja Antti Vauhkonen. Heidän tilalleen valittiin Minna Juutila (Haukivuori/Mikkeli), Mikko Tiainen (Savonlinna) ja Jarkko Parkkinen (Mikkeli). Syysmyrskyn osallistui noin 20 henkilöä.

MTK-Etelä-Savon maaseutunuoret palkittiin MTK:n valtakunnallisessa Maaseutunuorten syysparlamentissa aktiivisesta toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä. Tästä suuri kiitos kuuluu MTK-Etelä-Savon maaseutunuorten valiokunnalle ja erityisesti maaseutunuorten asiamies Niina Mäntyniemelle.

JÄSENEDET

Maaseudun elinkeinotoiminnan ja elämisen edellytysten turvaamiseksi tehtävä edunvalvonta on järjestön ensisijainen ja tärkein tehtävä. Edunvalvontaa täydentävillä jäseneduilla järjestö tarjoaa jäsenilleen merkittäviä taloudellisia etuja. Suurin osa jäseneduista on keskusliiton neuvottelemia valtakunnallisia etuja, mutta MTK-Etelä-Savolla on tarjottavanaan myös omia jäsenetuja. Jäsenetujen tärkein tehtävä on tarjota jäsenkunnalle helppo tapa hankkia tuotteita ja palveluja edulliseen hintaan ja asettaa näin painetta yleistä kustannustason nousua kohtaan. Tämä auttaa myös yksittäistä jäsentä, joka kilpailuttaa eri palveluntarjoajia.

MTK-Etelä-Savon jäsenten omat jäsenedut, www.mtk.fi/liitot/etelasavo/jasenedut

Oy Woikoski Ab
Suur-Savon Sähkö Oy
Wintunix -tietoturvapalvelut
Pk-Rengas Oy
Suonentieto Oy
Biofenno Ay

MTK:n valtakunnalliset jäsenedut: www.mtk.fi/jasenyys/jasenedut/ tai 044 413 3350.

Vakuutus ja rahoitus

- [Tuotevastuuvakuutus](#)
- [LähiTapiola](#)
- [OP-ryhmä](#)
- [Nordea](#)

Neuvonta ja lakiapu

- [MTK:n veropuhelin](#)
- [Työnantajapalvelut](#)
- [EU-avustajat](#)
- [MTK:n asianajajarengas](#)
- [Maanomistajien Arviointikeskus](#)

Viestintä ja yhteydet

- [Jäsenverkko Reppu](#)
- [Mainio](#)
- [Sähköiset uutiskirjeet](#)
- [Maahengen kirjat](#)
- [Sähköinen jäsenkortti](#)

Virkistys ja vapaa-aika

- [Holiday Club Resorts](#)
- [Holiday Club -kampania](#)
- [Sokos Hotellit](#)
- [Restel-hotellit ja -ravintolat](#)
- [Kunnonpaikka](#)
- [Viking Line](#)

Muut edut ja bonukset

- [K2 Turvapalvelut Oy](#)
- [Isku](#)
- [Ruokaasuomesta.fi](#)
- [AGAn kaasut](#)
- [Volkswagen](#)
- [Kärcher-pesurit](#)
- [Hankkija](#)
- [K1 Katsastajat](#)
- [Ramirent](#)
- [Valtra-traktori ja Sampo-puimuri](#)
- [Can-Am-mönkijät ja Lynx-moottorikelkat](#)
- [Hyvää Suomesta -merkki](#)
- [Kultajousi](#)
- [Iskulta spv-etu](#)

Energia ja polttoaineet

- [E85-jäsenetu](#)
- [Energia](#)
- [Neste Oyj](#)
- [St1](#)
- [Teboil](#)

Yleishyödylliset palvelut

- [Ekokem](#)

Alueelliset ja paikalliset jäsenedut

- [MTK-liitot ja -yhdistykset](#)
- [Metsänhoitoyhdistykset](#)

Vaatteet, suojaimet, turvakengät

- [Grollsilta työvaatteet, suojaimet](#)
- [Jatkajille haalarit \(Valtra\)](#)

Tuotevastuuvakuutus jäsenetuna - päivitetty ehdot voimaan 1.1.2016

Tuottaja on tuotevastuulain mukaan vastuussa vahingosta, joka aiheutuu siitä, että tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin on aihetta odottaa.

Tuotevastuuvakuutus on MTK-yhdistysten jäsenille neuvoteltu jäsenetu, joka sisältyy jäsenmaksuun. Vakuutusehtojen korvaussäännösten muuttamisesta on sovittu 1.1.2016 alkaen.

MTK:n jäsenen tuotevastuuvakuutuksen tarkoituksena on korvata toiselle aiheutetut henkilö- ja esinevahingot, kun vahinko johtuu tuotteen virheellisyydestä tai puutteellisuudesta ja josta vahingosta vakuutettu on voimassa olevan oikeuden mukaan korvausvastuussa. Vakuutus ei korvaa esimerkiksi vahinkoa, joka aiheutuu vakuutetulle itselleen.

Vakuutus on voimassa kaikilla maa- ja metsätaloutta harjoittavilla tuottajayhdistysten henkilöjäsenillä. Vakuutus koskee myös maa- tai metsätilaan liittyviä maaseutuyrityksiä.

Tuotevastuuvakuutuksessa MTK:n yhteistyökumppanina on LähiTapiola. Tarkempia tietoja vakuutuksesta saa LähiTapiolan alueyhtiöiden maatilayhteyshenkilöiltä tai LähiTapiolan toimistoista, joihin myös jätetään korvaushakemukset. Lisätietoja vakuutuksesta voi kysyä myös maataloustuottajien liitoista. Tutustu vakuutuksen tuoteselosteeseen ja ehtoihin: www.mtk.fi/mtk/jasenedut.

LIITON KOKOUKSET

MTK-Etelä-Savon sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Rantasalmella, Oskari – Linnasaaren luontokeskuksessa 15.4.2016. Kokouksen puheenjohtajana toimi Kirsti Laamanen Punkaharjulta. Kokous myönsi johtokunnalle ja toiminnanjohtajalle vastuuvapauden vuoden 2015 tileistä. MTK-Etelä-Savon tilinpäätös vuodelta 2015 oli ylijäämäinen 3 430,31 € ja taseen loppusumma 845 106,61 €. Kokoukseen osallistui yhteensä 46 virallista kokousedustajaa. MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti maatalouslinjan tiimipäällikkö Juha Lapalainen.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin Mikkelissä kongressi- ja kokoustalo Mikaelissa 7.12.2016. Kokouksen puheenjohtajana toimi Pekka Parkkinen Mikkelistä. Kokouksen alustajana oli MTK:n maatalousjohtaja Minna-Mari Kaila. Syyskokoukseen osallistui 52 virallista kokousedustajaa. Liiton johtokunnassa valittiin jatkaamaan Hannu Auvinen Sulkavalta, Juha Liukkonen Kangasniemeltä, Jouni Paunonen Juvalta ja Virpi Valkonen Rantasalmelta. MTK:n valtuuskuntaan vuosille 2017-2018 valittiin varsinaiseksi jäseneksi Otto Makkonen Savonrannalta ja varajäseniksi Jukka Nousiainen sekä Anne Nykänen.

LIITON TALOUS

MTK-Etelä-Savon talouteen vaikuttavat suurimmat yksittäiset tekijät ovat liiton jäsenmaksu keskusliitolle (37 % kuluista), luottamus- ja toimihenkilöiden palkat ja palkkiot sivukuluineen (25 %) sekä luottamus- ja toimihenkilöiden matkakulut (6 %). Lisäksi vuonna 2016 muut varsinaisen toiminnan kulut muodostivat yhdeksän prosenttia kaikista kuluista. Muun varsinaisen toiminnan korkeammat kulut sekä edellisvuotta alhaisemmat palkkakulut johtuivat siitä, että liiton toiminnanjohtaja toimi maaliskuusta joulukuun loppuun MTK-Kaakkois-Suomen vt. toiminnanjohtajana. MTK-Kaakkois-Suomi maksoi toiminnanjohtajan palkasta 40 % ja vastaavalla euromääräisellä summalla MTK-Etelä-Savo osti toimihenkilötyötä MTK-Kaakkois-Suomelta. Nämä kulut muodostivat yhteensä 77 % kaikista liiton kuluista. Yhteensä kulut olivat 372 856 euroa, missä laskua edellisvuoteen on 6 271 euroa.

Tulopuolella merkittävin tekijä on tuottajayhdistysten jäsenmaksu liitolle, joka kattoi vuonna 2016 82,6 % kuluista. Loput kuluista katettiin yhteisjäsenmaksuilla, säätiön avustuksilla sekä korkotuotoilla. Säätiön avustuksen vaikutus on noin 5 %, jos se jouduttaisiin keräämään yhdistyksiltä jäsenmaksuina. Liiton jäsenmaksun määräytymisessä MTK:lle on merkille pantavaa Etelä-Savon vahva metsätalous. Verrattuna liittoihin, joilla on vastaava määrä peltoalaa tai jopa enemmän, on Etelä-Savon jäsenmaksu noin 20 000 € korkeampi johtuen merkittävästä metsätalouden tuloista. Vuonna 2016 liiton jäsenmaksu keskusliitolle pysyi ennallaan ollen 137 086 euroa.

Liiton taloutta on pystytty viime vuosina tasapainottamaan jäsenmaksujen korotusten sekä kulujen karsimisen avulla. Tämä on toisaalta tarkoittanut pienemmällä henkilöstöllä toimimista, mutta samalla myös yhdistysten jäsenmaksut säilytetty ennallaan vuosina 2007, 2008 ja 2009. Vuodelle 2010 yhdistysten jäsenmaksua korotettiin maltilliset 2 % eli 5 317 €. Vuodelle 2011 korotuksia ei tehty.

Vuodelle 2012 yhdistysten jäsenmaksuja korotettiin ns. kymppin kampanjan puitteissa viidellä eurolla jäsentilaa kohti. Vuodelle 2013 yhdistysten jäsenmaksuihin ei tehty muutoksia. Vuodelle 2014 jäsenmaksuja korotettiin 1,2 % eli 3 693 €. Vuodelle 2015 jäsenmaksujen korotus oli 2,4 % eli 7 066 € ja vuodelle 2016 korotusta tehtiin 2,23 % eli 6 716 € Nämä jäsenmaksukorotukset on käytetty merkittävältä osin osa- ja määräaikaisen maaseutunuorten asiamiehen palkkaamiseen kolmeksi kuukaudeksi vuosittain vuosina 2013-2016.

Vuonna 2016 liitolla oli käytettävissä jäsentilaa kohti 52,4 € ja jäsentä kohti 22,6 € jäsenmaksuja. Yhteensä liiton käyttöön jäävä jäsenmaksu oli 171 011 € (yhdistyksiltä kerätystä jäsenmaksusta vähennettynä keskusliitolle maksettava jäsenmaksu).

Yhdistysten tärkein maksukykyyn vaikuttava tekijä on järjestäytymisaste ja sitä kautta jäsenmaksuperusteenä oleva pellon määrä rekisterissä. Vuonna 2002 tehty jäsenrekisterin päivitys toi rekisteriin lähes 12 000 hehtaaria kadoksissa ollutta peltoa. Vastaava päivitys tehtiin vuosina 2004, 2005, 2007, 2009 sekä vuosina 2012 ja 2014. Vuonna 2016 jäsenrekisterin päivitys jätettiin yhdistysten tehtäväksi suoraan kuntien yhteistoiminta-alueiden kautta.

Maatalouden lopettaminen ja peltojen siirtyminen pois viljelystä tai vuokralle aiheuttavat jatkuvaa rekisteritietojen päivitystarvetta. Maksukyvyssä on toisaalta eroja yhdistysten välillä. Vain osittain jäsenmaksunsa maksaneiden osalta on huomioita yhdistyslaki, jonka mukaan kaikkia jäseniä tulee kohdella tasapuolisesti. Tällöin kokonaan jäsenmaksunsa maksaneet jäsenet ovat eriarvoisessa asemassa vain osan maksustaan maksaneisiin nähden.

Vuoden 2016 tuloslaskelma on 758,87 € ylijäämäinen. Merkittävimmät poikkeamat budjetoidusta on esitetty alla. Nämä johtuivat mm. keskusliitolta saaduista vuokratuotoista, traktorimarssista, suhdetoiminnasta (läpimenosummita), toiminnanjohtajan työskentelystä MTK-Kaakkois-Suomen palveluksessa, eläkesäätiön kannatusmaksuista ja MTK-Etelä-Savon historian tekemisen aloittamisesta sekä siihen saaduista avustuksista.

Korkotuottojen osalta liitto ei perinyt yhdistyksiltä hallinnointikuluja korkotason ollessa alhainen. Liitto katsoi, ettei sille ole tässä tilanteessa perusteita.

Varsinainen toiminta, tuotot:

1. Toimiston vuokratuotot: Nina Kallion työpiste	+3 196,00 €
2. Muut korvaukset: kauttalaskutus tilaisuudet, toimistosihteerin läksiäiset jne.	+7 013,32 €
3. Muut yleistuotot: tiliöity edellisvuosista poiketen	-2 218,00 €

Varsinainen toiminta, kulut:

4. Toimihenkilöiden palkat: MTK-Kaakkois-Suomi yhteistyö	-25 861,54 €
5. Luottamushenkilöiden palkkiot (4120)	-1 700,00 €
6. Eläkesäätiön kannatusmaksu: pienempi palkkasumma (4220)	-4 677,74 €
7. Muu kurssitoiminta: kauttalaskutusta vrt. 3049 (4419)	+6 995,82 €
8. Maaseutunuoret: paljon toimintaa, ei aiemmin omana tilinä (4451)	+7 650,00 €
9. Työasema ja etäyhteyskustannukset: budjetoitu alakanttiin (4470)	+2 809,66 €
10. Siivous: siirrytty ostopalveluun (4510)	+812,76 €
11. Suhdetoiminta: kauttalaskutusta, Saila, traktorim., ProAgria (4520-4529)	+3 053,68 €
12. Muut varsinaisen toiminnan kulut: MTK-Kaakkois-Suomi ostop. (4599)	+32 801,06 €

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

13. Korkotuotot ja korkokulut arvioitua pienemmät, nettovaikutus	-2 463,99 €
--	-------------

Satunnaiset kulut

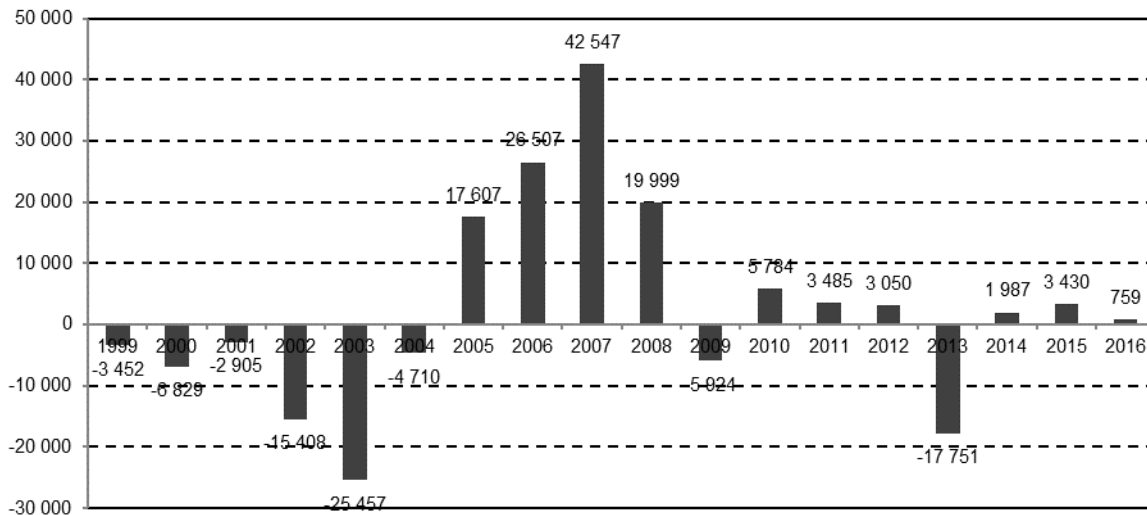
14. Satunnaiset kulut: MTK-Etelä-Savon historia (8600)	-3 500,00 €
--	-------------

Muut avustukset

15. Kohdeavustukset: MTK-Etelä-Savon historia, sponsorointeja (7790)	+9 990,00 €
--	-------------

Taseen loppusumma on 817 848,97 €, josta omaa pääomaa on 331 855,77 €. Taseen loppusumma pieneni 27 257,64 € vuodesta 2015. Oma pääoma kasvoi 758,87 € eli tilikauden ylijäämän verran. Taseen loppusumman pieneneminen johtui lyhytaikaisten velkojen pienenemisestä säätiöltä ja yhdistyksiltä. Nämä velat on sijoitettu lyhentämättöminä MTK:n liittotilille ja niitä ei käytetä liiton toimintaan.

MTK-Etelä-Savon tilikauden tulos vuosina 1999-2016

ARVIO TALOUDEN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuoden 2016 tilinpäätös osoittaa, että liiton toiminnassa ei ole ylimääräisiä taloudellisia resursseja. Tämän myötä pienetkin ylimääräiset kulut näkyvät välittömästi alijäämänä. Käytännössä jokainen kulu aiheuttava päätös, riippumatta sen euromääräisestä suuruudesta, joudutaan harkitsemaan huolellisesti suhteessa sen tuottamaan hyötyyn. Liiton nykyisiä resursseja ei ole enää varaa vähentää, seuraava vaihtoehto on toiminnan suunnitelmallinen alasajo.

Verrattaessa MTK-Etelä-Savon kulurakennetta muihin MTK-liittoihin, voidaan toimintaa pitää varsin tehokkaana. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava, että edunvalvonta ei voi perustua pelkästään säästämiseen ja kulujen minimointiin. Edunvalvontaa ei voida tehdä ilman taloudellisia resursseja.

Vuoden 2016 tilinpäätös ei muuta liiton taloudellista tilannetta. MTK:n jäsenmaksun nousu yhdessä yleisen kustannusten nousun kanssa lisäävät taloudellisia rasitteita. Myös edunvalvontatarpeiden lisääntyminen ja toimintakentän laajeneminen aiheuttavat taloudellisia paineita.

Eriyisen suurta epävarmuutta liiton ja yhdistysten talouteen vuonna 2016 aiheutti ja aiheuttaa edelleen MTK:n järjestöuudistus metsänhoitoyhdistysten tultua MTK:n jäseniksi vuoden 2015 alusta alkaen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että nykyiset tuottajayhdistysten jäsenet voivat hakeutua MTK:n jäseneksi myös metsänhoitoyhdistyksen kautta.

Vuoden 2016 osalta yhdistysten keräämä jäsenmaksu laski noin 10 000 euroa, mutta kertymäprosentti pysyi kutakuinkin ennallaan. Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että jäsenmaksujen pieneneminen ei kohdennu yhdistyksiin tasaisesti, vaan se painottuu joihinkin yhdistyksiin. Kun tämän seurauksena yksittäisten yhdistysten talous ajautuu vaikeuksiin, se vaikeuttaa liiton talouden hallintaa. Liiton on jäsenmaksuja yhdistyksille päättäessään otettava huomioon yhdistysten maksukyky.

Järjestössä saatiin vuoden 2015 aikaan liikkeelle keskustelua järjestöuudistuksen taloudellisista vaikutuksista MTK-yhdistysten ja sitä kautta liittojen talouteen. Tätä seuraamaa on asetettu MTK:n valtuuskunnan toimesta mm. Pysyvä taloustyöryhmä. Vuonna 2016 tätä työtä tukemaan keskusliitto aloitti ns. järjestöremontin valmistelun, jolla haetaan keinoja turvaamaan jäsenille tasapuolisen edunvalvonnan turvaaminen koko maassa.

Järjestöuudistuksen lähtökohtana on pidetty sitä, että nykyiset MTK-yhdistysten jäsenet jatkaisivat sekä tuottajayhdistyksen että metsänhoitoyhdistyksen jäseninä. Käytännössä puhtaiden metsätilojen osalta tämä ei kuitenkaan tule toteutumaan, vaan osa niistä valitsee pelkästään metsänhoitoyhdistysten jäsenyyden. Käytännössä myös maataloutta harjoittavia tiloja on siirtynyt pelkästään mhy:n jäseniksi.

MTK-yhdistysten talous on rakentunut vuosikymmenten aikana jäsenmaksun varaan, jota kerätään perusmaksun, peltomaksun ja metsämaksun kautta. Erityisesti Etelä-Savossa, jossa metsällä on suuri merkitys ja jäsentiloilla merkittävä metsäala, tämä on johtanut tilanteeseen, jossa metsän kautta kerättävän jäsenmaksun merkitys on suuri. Suurimmillaan yksittäisen MTK-yhdistyksen jäsenmaksuista tulee metsähehtaareista noin 40 % ja pienimmilläänkin noin 10 %. Koko liiton alueella jäsenten metsän kautta maksama jäsenmaksu yhdistyksille on noin 25 % niiden kokonaisjäsenmaksukertymästä.

Järjestöuudistuksen myötä on esitetty, että MTK-yhdistysten tulisi lopettaa jäsenmaksun kerääminen metsähehtaareilta. Tilalle on esitetty, että yhdistykset nostaisivat perusmaksua. Kuten edellä on kuvattu, metsän kautta kerättävä jäsenmaksu on erityisesti Etelä-Savossa niin suuri, että sen siirtäminen suoraan perusmaksuun ei ole mahdollista, ainakaan lyhyellä aikavälillä. Perusmaksu nousisi niin korkeaksi, että se kohtelisi tiloja epätasa-arvoisesti. Suurimmilla tiloilla, joilla jäsenmaksu on jo jäsenmaksurajoitteessa, tällä ei toisaalta olisi merkitystä.

Tilannetta hankaloittaa edelleen se, että osa metsänhoitoyhdistyksistä on asettanut erittäin alhaisen jäsenmaksutason. Joissain metsänhoitoyhdistyksissä on asetettu kiinteä jäsenmaksu, joka on vain joitain kymmeniä euroja, metsäalasta riippumatta. Metsänhoitoyhdistysten talous rakentuu suurelta osin niiden harjoittaman liiketoiminnan varaan, jolloin jäsenmaksut on asetettu lähinnä symboliselle tasolle. Onneksi suurimmasa osaa Etelä-Savoa metsänhoitoyhdistykset ovat valinneet hehtaaripohjaisen jäsenmaksun.

Jos MTK-yhdistys joutuu samaan aikaan nostamaan jäsenmaksujaan jäsenkadon myötä, pahentaa tämä epäreilu kilpailutilanne entisestään niiden taloudellista asemaa. Mitä enemmän jäseniä MTK-yhdistyksistä lähtee sitä enemmän pitää jäljelle jäävien jäsenmaksua nostaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jäljelle jäävät jäsenet maksavat metsänhoitoyhdistykseen siirtyneiden MTK:n jäsenmaksut.

Sen lisäksi, että metsähehtaareilta kerättävän maksun siirtäminen perusmaksuun kohtelisi eri jäsentiloja eri tavalla, ei metsästä kerättävän jäsenmaksun lopettamiselle ole perusteita niin kauan, kun keskusliitto perii jäsenmaksua metsän osalta MTK-liitoilta. Tilanne ei missään olosuhteissa voi olla se, että liittona maksamme jäsenmaksua Etelä-Savon metsätuloista keskusliitolle, mutta yhdistyksemme ei saisi kerätä niistä jäsenmaksuja.

MTK:n suurimpia ongelmia on, että sen taloudellista tilannetta ei tarkastella kokonaisuutena. Kun taloudellinen tilanne tarkoittaa samaa kuin kyky tehdä edunvalvontatyötä, ei järjestössä myöskään ole kyetty katsomaan sen edunvalvontakykyä kokonaisuutena. Keskusliiton talous on erittäin vahva, erityisesti sen taseen osalta. MTK-liittojen taloudellinen toimintakyky vaihtelee erittäin voimakkaasti, kuten mm. edellä olevista kuvioista voi nähdä.

Vuonna 2016 liitto jatkoi toimintaa vuoden 2009 linjausten mukaisesti. Järjestöagrologin irtisanouduttua liiton johtokunta päätti, liiton taloudellisen tilanteen huomioon ottaen, että tilalle ei palkata uutta työntekijää. Vuoden 2011 alusta liiton toimistosihiteeri jäi osa-aikaeläkkeelle, mikä toi myös hieman taloudellista liikkumavaraa liiton toimintaa, mutta on toisaalta pois toimihenkilöressurssista.

Johtokunta linjasi vuoden 2010 viimeisessä kokouksessa, että vuoden 2011 aikana selvitetään liiton taloudellisten resurssien lisäämismahdollisuudet. Selvityksen pohjalta liiton johtokunta päätti ”kympin kampanjasta”, jossa yhdistysten jäsenmaksuja korotetaan 10 €/jäsentila. Liiton syyskokous hyväksyi syksyllä 2011 tällä perusteella tehdyistä jäsenmaksujen korotuksista vuodelle 2012, jotka olivat yhteensä 19 360 €. Korotus oli 5 €/jäsentila ja seuraavasta korotuksesta tehdään esitys ja päätetään vuoden 2012 syyskokouksessa.

Syyskokous päätti johtokunnan esityksestä, että korotusta vuoden 2013 jäsenmaksuihin ei tehdä, vaan seurataan ensin yhdistysten talouden kehitystä ja seuraavat päätökset tehdään vuodelle 2014. Vuodelle 2014 tehtiin euron korotus jäsentilaa kohti, koska osan yhdistyksiä taloudellisen tilanteen ei katsottu kestävän suurempaa korotusta. Kokonaissummana tämä tarkoitti 3 693 €. Vuodelle 2015 jäsenmaksujen korotus oli 2,4 % eli 7 066 €.

Jäsenmaksujen korotukset on käytetty yhdistystoiminnan kehittämiseen ja maaseutunuorten toimintaan. Vuosille 2013, 2014, 2015 ja 2016 MTK-Etelä-Savon johtokunta teki päätöksen palkata osa-aikainen maaseutunuorten asiamies kolmen kuukauden työajalle.

Vuoden 2017 talousarvio perustuu sille, ettei yhdistysten jäsenmaksuja korotettu. Vuoden 2017 talousarviossa on varattu summat MTK-Etelä-Savon 100 -vuotishistorian teettämiseen sekä liiton 100 -vuotisjuhliin 25.11.2017.

Keskusliiton jäsenmaksujen vuosittainen nousu sekä yleinen kustannustason nousu asettavat edelleen suuria paineita liiton taloudelle, mikäli tuottajayhdistysten jäsenmaksukyky ei pystytä turvaamaan. Samanaikaisesti tapahtuva tuottajayhdistysten jäsenmäärän jatkuva väheneminen ja paineet tilakohtaisten jäsenmaksujen nostamiseen edellyttävät järjestöltä toimintaa, joka koetaan maksettujen jäsenmaksujen arvoiseksi. Myös tiedottamista toiminnasta tulee tehostaa, jotta jäsenet tietävät, mitä järjestössä heidän hyväkseen tehdään.

Liiton itsenäisen toiminnan jatkumiselle ei taloudellisessa mielessä ole vielä lähivuosina esteitä, mutta toiminnan tason ylläpitäminen sisältää suuria haasteita. Jäsenmaksujen korotuksen kautta on myös mahdollisuuksia pieniin korjausliikkeisiin, mutta ne on tehtävä huolellisesti yhteistyössä yhdistysten kanssa, jotta niiden taloudellisia toimintaedellytyksiä ei murenneta.

Liiton pitkäaikainen toimistosihteri jäi eläkkeelle 1.4.2016. Tämä antoi pieniä mahdollisuuksia taloudellisiin säästöihin, mutta käytännössä niillä ei ratkaista liiton taloutta. Toimistosihteri on vastannut liiton taloushallinnosta sekä mm. MTK-yhdistysten palvelemisesta niiden käytännön asioissa. Näitä tehtäviä ei voida lopettaa, vaan niihin on löydettävä korvaavat palvelut.

Toimistopalvelut on järjestetty nyt siten, että MTK on palkannut MTK:n metsälinjan kenttäorganisaation palvelukseen toimistosihterin, jonka työpiste on Mikkelissä. MTK-Etelä-Savo ostaa keskusliitolta toimistosihteripalveluja siten, että hänen työaikansa jakaantuu 60 % MTK:lle ja 40 % MTK-Etelä-Savolle. Tällä tavoin turvataan toimistopalvelujen saatavuus sekä yhdistysten ja jäsenten saama palvelu liitolta.

Liitto ei vuonna 2017 palkannut osa-aikaista maaseutunuorten asiamiestä. Nuorten asiamiehen tehtävät hoidetaan ostopalveluina määräaikaisella sopimuksella, joka kestää vuoden 2017 loppuun. Vuoden 2018 osalta tehdään päätökset sen vuoden talousarviota tehtäessä.

KATSAUS TULEVAAN

MTK-Etelä-Savon tulevaisuuden haasteena tulee olemaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä toimintaan käytettävissä olevien resurssien ja edunvalvonnan lisääntyvien tarpeiden yhteensovittaminen. MTK:n edunvalvonta maakuntatasolla on jo pitkään ollut laaja-alaista maaseudun edunvalvontaa sisältäen niin maaseudulla yrittämiseen kuin asumiseen liittyvät asiat. Kokonaisvaltainen maaseudun edunvalvonta on jäsentenkin kannalta välttämätöntä, jotta yleiset elämisen ja yrittämisen mahdollisuudet maaseudulla voidaan turvata. Tämä tarkoittaa usein toimintaa, johon ei ole saatavissa uusia taloudellisia tai henkilöstöresursseja vaan entistä enemmän joudutaan miettimään toiminnan painopisteitä, mutta samalla myös ottamaan entistä enemmän irti nykyisistä resursseista.

MTK-Etelä-Savon jäsenkunnan rungon muodostavat edelleen ja vielä pitkään päätoimiset maatilatalouden harjoittajat. Jäsenkunta kuitenkin muuttuu entistä moninaisemmaksi yritystoiminnan kirjon kasvaessa ja sitä kautta edunvalvontatarpeiden lisääntyessä. Perinteisen maatalouden edunvalvonnan haasteeksi nousee jäsenten väliset jopa ristiriitaiset edunvalvontatarpeet johtuen tilojen ja yrittäjien erilaisista elinkaaren vaiheista yrittäjien ikääntyessä ja riippuen siitä, onko yrityksiin jatkajaa vai ei. Myös erilaiset strategiset valinnat maatilayritysten kehittämisen suhteen voivat johtaa edunvalvontatarpeiden erilaistumiseen yritysten välillä.

Puhtaita maaseudun edunvalvojatahoja ei MTK:n ohella muita ole. Muiden toimijoiden osalta tilanne on se, että ne ovat joko valinneet kapean sektorin toiminta-alueekseen tai toimivat palveluiden myyjinä. MTK:n valtakunnallinen strateginen valinta on, että se tarjoaa jäsenilleen kaiken kattavaa edunvalvontaa. Samanaikaisesti ei kuitenkaan ole huolehdittu riittävän hyvin siihen tarvittavista voimavaroista. Mikäli tähän ei saada korjausta lähivuosina, ei järjestö pysty lunastamaan antamaansa lupausta kaiken kattavasta edunvalvontapalvelusta jäsenilleen.

Yhtenä haasteena lähivuosina tulee olemaan suurten ikäluokkien siirtyminen myös maatilataloudessa eläkkeelle. Tässä yhteydessä kaikki tuotannolliset resurssit on saatava siirrettyä jatkavien yrittäjien käyttöön ja jatkavat yrittäjät liittymään ja pysymään MTK:n jäseniksi. Mikäli tässä murroksessa jäsenyys järjestöön katkeaa, tulee se näkymään liitto- ja maakuntatason edunvalvonnan dramaattisena heikkenemisenä, jopa loppumisena. Tämä yksinkertaisesti siitä syystä, että niin yhdistys- kuin liittotason toiminta on riippuvaista jäsenmaksutuloista ja ilman jäsenmaksutuloja toiminnalla ei ole taloudellista pohjaa. Keskusliiton osalta tilanne on poikkeava, koska se ei ole samalla tavoin riippuvainen jäsenmaksutuloista. Keskusliiton toiminnasta jäsenmaksutuloilla katetaan vain noin kuudesosa. Kääntäen ilmaistuna voidaan sanoa, että jäsenen sijoittama yhtä euroa kohti järjestö sijoittaa viisi euroa edunvalvontaan.

Järjestön harjoittaman edunvalvonnan tulevaisuuden haasteena on sen organisaation toiminnan tehokkuus. Tämä tarkoittaa sitä, pystyykö tuottajayhdistys palvelemaan jäseniään, liitto tuottajayhdistyksiä ja keskusliitto liittoja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Jäsen on yhdistyksen asiakas, yhdistys liiton asiakas ja liitto keskusliiton asiakas. Näiden asiakkuuksien hoitaminen niin, että asiakas on tyytyväinen, ratkaisee hyvin pitkälti järjestön tulevaisuuden. Tällä hetkellä asiakastyytyväisyys ei ole niin korkealla tasolla kuin sen tulisi olla. Tehokkuutta ei tule kuitenkaan mitata esim. henkilöstömäärällä tai puhtaasti rahassa, vaan jäsenten tyytyväisyydellä.

MTK:n toiminta koostuu kolmesta tasosta: kuntatason tuottajayhdistyksistä, maakuntatason liitoista ja valtakunnallisesta keskusliitosta. Tuottajayhdistykset toimivat pääosin yhden kunnan alueella, mutta kuntarakenteessa tapahtuvat muutokset ovat muodostaneet tilanteita, joissa yhden kunnan alueella voi toimia useampia tuottajayhdistyksiä.

MTK –liitot tekevät kokonaisvaltaista maaseudun edunvalvontaa, johon kuuluu kaikki järjestön jäsenten elämään vaikuttavien asioiden hoitaminen. Tässä on suuri ero verrattaessa MTK:n toimintaa esimerkiksi johonkin palkansaajajärjestöön. Jos Metalliliittoon kuuluvalla jäsenellä on ongelmia päivähoitoasioissa tai omistamansa maa-alueen kaavoituksessa, ei Metalliliitto häntä näissä avusta. MTK:n jäsen sen sijaan odottaa ja myös saa palvelua lähestulkoon kaikissa hänen elämänpiiriinsä kuuluvissa kysymyksissä. Tämä ns. 360 asteen palvelulupaus jäsenille tekee järjestön työstä erittäin haasteellista.

Onko tällainen kaiken kattava toimintatapa järkevä vai pitäisikö edunvalvontaa priorisoida tai valita edunvalvonnallisia painopisteitä vaikkapa vuosittain? Edunvalvontaorganisaation ongelmana on kuitenkin, että se ei voi valita jäsenten edunvalvontatarpeita. Järjestöllä voi olla vuosittain vaihtuvia teemoja, joita nostetaan muuta toimintaa enemmän esille, mutta jäsenkunnan jokapäiväiset edunvalvontatarpeet tulee hoitaa kaikissa olosuhteissa. Muutoin jäsen tekee käänteisen priorisoinnin MTK:n jäsenmaksulle.

Itä-Suomen yhteistyö

Itä-Suomen alueella toimivat MTK-liitot ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään. Käytännössä tämä on tarkoittanut yhteisiä valiokuntia, toimihenkilöiden ja luottamushenkilöiden tapaamisia ja kokouksia, yhdessä laadittuja lausuntoja ja kirjelmiä sekä esityksiä mm. keskusliitolle ja ministeriöille. Yhteistyö on perustunut ja lähtenyt liikkeelle asialähtöisesti eli on hoidettu edunvalvonnallisia asioita yhdessä, kun on nähty, että yhdessä tehden on mahdollista saada parempia tuloksia aikaiseksi. Toinen keskeinen syy on ollut päällekkäisten töiden välttäminen eli ei kannata tehdä jotakin asiaa neljää kertaa, kun sen voi tehdä yhdessä yhden kerran.

Aiemmin metsänomistajaliiton kanssa tehty yhteistyö on järjestöuudistuksen myötä tehostunut. Tätä on edesauttanut merkittävästi se, että MTK:n metsälinjan kenttätyötä tekevät henkilöt tulivat vuoden 2015 aikana samaan toimistoon MTK-Etelä-Savon kanssa. Erityisen merkittävää yhteistyö on ollut maankäyttöön ja ympäristöön liittyvissä kysymyksissä sekä lisäksi erilaisten maakunnallisten ohjelmien laadinnassa. Yhteistoimintaelimeksi on perustettu MTK-Etelä-Savon, metsänhoitoyhdistysten ja MTK:n yhteinen Etelä-Savon metsävaliokunta vuoden 2015 alussa.

Kaiken kaikkiaan MTK –liittojen välinen yhteistyö ei ole mikään uusi asia eikä myöskään mikään automaatti ratkaisemaan edunvalvonnan haasteita. Yhteistyötä ei pidä tehdä vain yhteistyön takia vaan sen tulee perustua todellisiin tarpeisiin ja kaikkien osapuolien siitä saamaan hyötyyn.

MTK-ETELÄ-SAVON LUOTTAMUSHENKILÖT 20171**MTK-Etelä-Savon johtokunta 2017**

Juha Paajanen, Punkaharju
puheenjohtaja
0400 659 725
juha.paajanen@mtk.fi

Jouni Paunonen, Juva
varapuheenjohtaja
040 565 2491
paunola@elisanet.fi

Mervi Kervinen, Heinävesi
040 512 8659
kervisme@gmail.com

Marko Piispanen, Ristiina
050 542 8072
marko.piispanen@gmail.com

Erkki Aholainen, Joroinen
040 513 8860
e.aholainenoy@hotmail.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siiriainen@gmail.com

Hannu Auvinen, Sulkava
050 5882920
hannu.auvinen@sulkava.fi

Virpi Valkonen, Rantasalmi
040 820 8406
v.valkonen@hotmail.fi

Pasi Häkkinen, Mikkeli
050 517 4723
pasi.hakkinen@hotmail.com

Taneli Pajunen, maaseutunuorten edustaja
050 370 1587
taneli.pajunen@gmail.com

Juha Liukkonen, Kangasniemi
0400 785 725
juha.aulis@gmail.com

MTK:n valtuuskunnan jäsenet (liiton puheenjohtajan lisäksi)

Jukka Nousiainen, Savonlinna
0440 549 252
jukka.o.nousiainen@gmail.com

Jukka Leikkonen, Mäntyharju
0400 929 866
mtk.mantyarju.puheenjohtaja@gmail.com

Otto Makkonen, Savonlinna
0400 679 528
otto@vaahermaki.com

Liiton edustajat Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen yhteisissä valiokunnissa (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)**Työvaliokunta (liiton oma valiokunta)**

Juha Paajanen, Punkaharju	0400 659 725
Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Jukka Nousiainen, Savonlinna	0440 549 252

Maaseutunuorten valiokunta (liiton oma valiokunta)

Hanna Lokonen, Ristiina	050 303 6508
Otto Makkonen, Savonranta	0400 679 528
Johanna Miettinen, Pieksämäki	045 348 1777
Satu Naukkarinen, Joroinen	040 734 5700
Tuukka Laamanen, Punkaharju	0400 912 430
Mikko Tiainen, Savonlinna	044 330 4366
Jarkko Parkkinen, Mikkeli	040 544 5402
Minna Juutila, Mikkeli	044 327 1430
Taneli Pajunen, johtokunnan edustaja	050 370 1587
Noora Ruuth, MTK:n valiokunta, asiamies	040 758 5180

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta	
Petri Pekonen, Mikkeli	040 358 7639
Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725
Maitovaliokunta	
Anne Nykänen, Mikkeli	050 587 1509
Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725
Viljakasvivaliokunta	
Yrjö Ehrnrooth, Mikkeli	0400 824 731
Jukka Kohvakka, Mikkeli	050 543 1731
Luomuvaiokunta	
Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Mervi Kervinen, Heinävesi	040 512 8659
Lihavaliokunta	
Jukka Nousiainen, Savonlinna	0440 549 252
Paavo Sävilammi, Kangasniemi	050 379 7479
Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys	
Pasi Häkkinen, Mikkeli	050 517 4723
Kimmo Ihalainen, Joroinen	0400 184 712
Vesa Kekkonen, veroasiantuntija	040 832 7168
Osaaminen ja hyvinvointi	
Virpi Valkonen, Rantasalmi	040 820 8406
Taneli Pajunen, Mikkeli	050 370 1587
Kuluttajatyöryhmä	
Anna Siiriäinen, Hirvensalmi	0400 259 621
Jukka Leikkonen, MTK kuluttajatyöryhmä	0400 929 866
Jäsenpalveluvaiokunta	
Virpi Valkonen, Rantasalmi	040 820 8406
Vesa Kallio	040 527 1039